

CESSVS
LICITATEM
EANT
TTERARIVM
AE
BENTVR
VDNIS

B. C. D.

um ab eo tempore, ex quo Regiae & Electoralis Bibliothecae, quae Hanouerae est, cura mihi clementissime mandata est, multa egregia doctorum virorum scripta, GODOFREDI GVILIELMI LEIBNITII cumprimis, atque IOH. GEORGII ECCARDI, oculis vsurpare & tractare coeperim, quae in publicum mortalium conspectum prodierunt numquam, quid in largissima hac messe, in quam diuina destinatio me vocauit, cum tot praeclaris lucubrationibus faciendum sit, anceps diu non haesi; sed posteaquam edendis iis, quae quidem ad litteras earumque incrementa faciunt, manum me admouere iussit liberalissima **ILLVSTRISSIMORVM ATQVE EXCELLENTISSIMORVM PROCERVM** nostrorum indulgentia, ne pronissima

nissima in me voluntas desiderari possit, sedulo curavi. Atque hinc factum, ut emancipato opusculo, quod *Protogaea* inscripserat LEIBNITIVS, hanc ECCARDI *de origine Germanorum, eorumque vetustissimis coloniis, migrationibus ac rebus gestis* dissertationem prelo subiiciendam censuerim, prolusurus ita maioribus operibus, quorum alterum *Origines Guelficas* explicabit, alterum *Occidentalis Imperii annales* continebit, utrumque vero si DEVS O. M. vires nobis & valetudinem concesserit, propediem nostra cura typis vulgabitur. Vix tamen, cur ab his potissimum Opusculis edendis laborum meorum initium capere voluerim, rationem mihi reddendam esse puto. Etenim illi *de prima telluris facie, & antiquissimis historiae in rebus naturalibus monumentis* schediasmati ipse Summus LEIBNITIVS in respectu ad suos, quos de Occidentali Imperio meditatus est, *Annales Prodromi* vices destinaverat; hanc vero *de gentium migrationibus & praesertim vetustissimorum, qui in has regiones venerunt, Germanicorum populorum gestis* Commentationem illustris ECCARDVS prorsus ex mente LEIBNITII conscripsit*, ut praemitti ipsis Annalibus vel ob hanc rationem debeat. Quamvis forte etiamsi diserta LEIBNITII voluntate destitueremur, hoc solum nobis sufficere possit, quod uterque, quem typis describendum curavimus, libellus non vulgaris eruditionis sit, sed tantum doctrinae apparatus exhibeat, ut haud poenitendos fructus ex iis sperandos esse inficiari nequeant, nisi quibus erroris & ignorantiae efficacia imposuit, vel male feriata mens scientiarum contemptum imperat.

Et quidem de LEIBNITII lucubratiuncula iam non amplius dicam, utpote quam non inuitos Bibliothecis suis intulisse viros doctos ea testatur aviditas, qua a Bibliopola coemta, & mox in Germanicam linguam praeter spem & expectationem nostram transcripta est. Sic igitur solum magni Parentis nomen apud vniuersam eruditorum nationem ipsi pro suspensa hedera fuit, nosque in ea, quam pridem conceperamus, sententia confirmavit, eorum etiam, quae imperfecta reliquit LEIBNITIVS, nihil esse, quod fatum illud metuat ieiunis codicillis familiare; quos, si Vulcani iras effugiunt, conscriptos dixeris,

Ne toga cordillis, ne penula desit oliuis.

ECCAR-

* Exstat in *Actis Eruditorum Lipsiensibus Anni 1717. p. 360. sq.* idea, quam animo conceperat LEIBNITIVS in delineanda *Historia Brunsvicensi*, ubi praemittitur, inquit, *his Annalibus quaedam dissertatio de antiquissimo harum regionum statu, qui ante Historicos ex naturae vestigiis haberi potest; & alia de migrationibus gentium, praesertim quae in has regiones venerunt.*

ECCARDVS autem primus tanti viri in munere Historiographi Successor, quam multa in hoc, quem iam exhibemus, libello praestiterit, ii iudicabunt, qui a praeconceptis opinionibus vacui illum cum aliis huius generis Commentationibus contulerint. Neque enim vel illud *de gentium migrationibus*, vel alterum *de priscis populorum Germaniae sedibus* argumentum, quod utrumque hic coniunctum cernis, ita comparatum est, ut antea nunquam in eo occupata fuerit doctorum virorum industria. Immo potius habemus hic viros praeclare meritos SAMVELEM BOCHARTVM, PAVLVM PEZRONIVM, OLAVM RVDBEKIVM, GEORGIVM STIERNHIELMIVM, WOLFFGANGVM LAZIVM, VALENTINVM FRANCKIVM, NICOLAVM GVRTLERVM, PETRVM BERTIVM, IOH. MICHAELEM DILHERVM, PHILIPPVM CLVVERIVM, WILHELMVM CHRIST. KRIEGSMANNVM, IOH. HENRICVM VRSINVM, MICHAELEM PRAVNIVM, CHRISTOPHORVM ADAMVM RVPERTVM, MENSIONEM ALTINGIVM, PAVLVM HACHENBERGIVM, IOH. NIC. HERTIVM, CHRISTOPHORVM CELLARIUM, CASPARVM CALVOER, IAC. CAR. SPENERVM, VE PETAVIOS, SCALIGEROS, VSSERIOS, MARSHAMOS, CASAVBONOS, VOSSIOS, SALMASIOS, GROTIOS, RHENANOS, PIRCKHEIMEROS, HVTTENIOS, IRENICOS, WILICHIOS, AVENTINOS, ALTHAMEROS, LINDENBROGIOS, BROWEROS, WELSEROS, MEIBOMIOS, PONTANOS, VALESIOS, BVCHERIOS, CONRINGIOS, VORBVRGIOS, BALBINOS, SCHATENIOS, STRVVIOS aliosque, qui vires suas in arena hac non sine laude tentarunt, & quos omnes nominare nimis prolixum foret, praetermittam. Verum utcumque mihi sacra sint horum omnium merita, nisi mihi suffenus sim, non vana hariolatione auguror, Benevolum Lectorem multa in ECCARDI lucubrationibus diligenter inuenta, rite disposita, plene tradita, acriter & exacte iudicata, explicata denique apte & vbertim reperturum, quae alibi frustra quaesiverit; atque hinc gratias mihi acturum, quod de Bibliothecae Regiae adytis foetum hunc in lucem produxerim. Ut enim de solo iam dicam BOCHARTO, cuius praestantissimum opus *de gentium dispersione, & terrarum diuisione, facta in aedificatione turris Babel*, sub nomine Phaleg siue *Geographiae sacrae* editum, doctorum manibus haecenus tritum satis, ac ob eruditionem prorsus incomparabilem in eo ubiuis obuiam innumeris laudibus cumulatum; notius est, quam ut multis ornari debeat encomiis; quis, quaeso, nescit, clarissimo viro propositum non fuisse, ut in iis se prolixè diffundat, quae exposita ad cognoscendos

singulos Germaniae nostrae populos, eorumque origines & res gestas explicandas praecise faciunt, cum plurimorum horum ne nomina quidem apud eum recenseri constet, tantum abest ut fata & migrationes attigerit. Nec plus BOCHARTO, quantum ad diuersos Germaniae incolas attinet, praestitit GVRTLERVS, qui in *originibus mundi* Regnorum, Rerumpublicarum, Populorum hominumque Duces, migrationes, deos, religionem, mores, instituta, res gestas, ciuiles, sacras, bellicas referre promisit. Equidem quae apud BOCHARTVM generatim dicta erant, propius ad alias terras accommodauit PEZRONIVS Gallus, * in *Antiquitatibus nationis & linguae Celticae*, lingua Gallica Parisiis 1703. editis; sed dolendum, virum doctissimum eadem, qua olim IOH. BODINVS oberasse chorda, ut nihil non de Celtis dictum, ex coeco erga patriam amore, vni Gallicae genti summo studio vindicare nisus sit; quale quid pro Suecis suis iam antea tentauerant RYDBEKIVS in *Atlantica*, STIERNHIELMIVS in *Praefat. ad Vlpbilae Euangelia* & CAROLVS LYNDIVS in *dissertatione de Zamolxi primo Getarum Legislatore* **. FRANCKIVS libellum quidem suum *de Originibus nationum* inscripsit, sed *ad solam Saxonicae gentis*

* Erat profecto PEZRONIVS vir doctissimus, cui etiam egregium *de antiquitate temporum restituta & defensa contra Iudaeos & recentiores Chronologos* Commentarium orbis eruditus acceptum fert; Sed quod, antequam libellus hic in lucem prodierat, cum innotuisset ei aliquid de scopo PEZRONII auguratus est LEIBNIZIVS ad Iobum Ludolfum scribens, *vereor ne PEZRONIVS nonnihil Rudbeckizer aut Goropizer* (vide Summi Viri *Collectanea Etymologica P. II. p. 57.*) id reuera euenit. Interim utcumque acu non omnia tetigerit PEZRONIVS vehementer tamen postea doluit LEIBNITIVS *ibid p. 59.* quod cum hoc opusculum pars tantum maioris operis fuisse videatur, auctor eo nondum edito, magna interiorum litterarum iactura obierit.

** Triumuiros hos, quorum celeberrima nomina magni facio, non obtreccionis causa in scenam produco, sed ut ostendam, quam facile sit aliquid humani pati, quando amorem patriae studio veritatis in historicis anteponimus. Non vulgaris profecto RYDBEKII eruditio erat; sed quid, quaeso, in historicis expectemus a viro tam foecundi ingenii, qui *Atlanticam Platonis Sueciam esse*, e qua Graeci vates suam olim notitiam hauserint, adeoque sub omnibus Poetarum veterum fabulis res aliquas a Septentrionalibus Populis, Sueconibus nominatim & Gothis, gestas latere existimauit. Nugae sunt & inania somnia apud cordatos quoscumque iudices quicquid pro stabilienda hac sententia IOH. ENBERGIVS in *historica narratione rerum memorabilium, quae Vpsaliae & in vicinia eius a peregrinis aestimari solent*, Sue-

gentis in *Transylvaniam migrationem* respexit, nec de reliquis Germaniae populis quidpiam in medium protulit, ut vix locum in hoc Scriptorum catalogo iuvenire debuisset, nisi titulum tam splendidum mentitus esset. Propius Germaniam uniuersam illustrare voluit WOLFGANGVS LAZIVS in amplissimo *de migrationibus gentium* opere, in quo praeclara multa & ex rarioribus Manuscriptis excerpta, nec alibi facile obuia deprehendi non nego; Ast, qui cum cura & diligentia euoluerit hos molis non exiguae Commentarios, in iis etiam plurima male cohaerentia, atque ita vitiiis deprauata deprehendet, ut, si ex his solis praestantissimum LAZII ingenium aestimare vellemus, nae! parum honoris eius manibus apud doctam posteritatem tribuendum foret *. Et licet melior his omnibus PHILIPPVS CLVERIVS prodierit, isque in doctissimo *de Germania veteri* opere multa egregie dicta in medium protulerit, atque hinc etiam, ut fieri solet, vitulo eius ararint fere omnes, quotquot post eum res Germanicas scriptis illustrandas sibi sumserunt, ipsi tamen gentis Germanicae historiam a primis suis initiis repetere, atque iusto connexionis filo descriptam exhibere nec animus, nec intentio fuit; potius in sedibus vnus cuiusuis populi, moribus item & institutis delineandis, vnice substitit laboriosa viri de patria bene meriti industria. Ut igitur in tam copioso Scriptorum, qui de rebus Germanicis tractasse videntur, numero, Germani tamen quam diutissime historiam rerum a maioribus suis gestatum desiderauerint: Nam quae IOH. PHILIPPVS VORBYRGIUS sub hoc titulo

Suecica lingua edita, in medium protulit. Nec melius cum Lectoribus suis agit LYNDIVS, qui *campos Elysios* in Suecia inuenit, & *Troianos* etiam atque *Amazones* in Scandinauia natales suos quaerere iubet.

* Verissimum mihi videtur, quod de hoc LAZII opere tulit, iudicium MATTHAEVS ZAMPINIUS in *tr. de origine & atavis Hugonis Capeti* p. 62. ubi credo, inquit, WOLFGANGVM tum ex nobili sui libri argumento, de gentium nempe migrationibus, tum ex multis, quae scripsit, tum ex honesto loco, quem apud Ferdinandum Imperatorem se habuisse scribit, virum apprime doctum diligentemque fuisse; At plura ex his, quae leguntur in suo libro, tam oscitanter iacent, ut existinem, aut librum vndique deprauatum esse, aut LAZIVM duntaxat memorias collegisse, ut illas postea digereret & ordinaret, & id aut morte praeventum non effecisse, aut ad expoliendos Austruacos Commentarios additum facere neglexisse, & librum propterea indigestum & inordinatum typis traditum fuisse, &c. Sic etiam DN. A LVDWIG in *Germania Principe* c. 2. quo de Scriptoribus Principum Germaniae familiarum agit, cespitasse non raro LAZIVM in gentium originibus describendis fatetur.

titulo ediderat, ita sunt prolixæ, & cum taediosissimo verborum ambitu, admixtis vbiuis rebus multis alienis, immo saepicule sine omni ordine & delectu scripta sunt, vt in legendis iis non possit non defatigari etiam seduli alias lectoris studium & attentio. Sed malo huic hodie obuiam iuit Illustrissimi & Excellentissimi Comitæ ac Domini HENRICI DE BUNAV, atque illustris Viri D. IOH. IACOBI MASCOVII industria, qui duumviri tam eleganter atque copiose res Germanorum vetustissimas exposuerunt, vt qui post eorum doctissimos Commentarios adhuc gentis nominisque Germanici virtutes & parta domi forisque decora, omnemque, quæ antiquitates populi illustrat, rerum gestarum seriem desideraret, is profecto talpis atque noctuis similis esset, qui in ipsa clarissima meridie lucis radios non cernunt. Verum sicuti longe, antequam eximios hos libros aspexerat orbis, Eccardinus hic partus iam conceptus, isque præterea Latine scriptus est, cum lingua Germanica prodierint, quæ Summi Duumviri de patria historia ediderunt, immortalia opera; sic exteris præcipue, linguæ nostræ, vt plurimum, ignatis, rem gratissimam nos exhibituros speramus, quod egregii viri cogitata, quibus veterem Germaniam, nostramque cum primis Saxoniam, non infeliciter illustrat, cum eis communicamus. Nec vereor, vt libellus hic, tamquam immaturus vel informis partus, parentem suum dedecet, licet in ipso statim lucis exordio, quasi sibi, non patriæ genitus esset, tenebris damnatus videri possit. Et quamquam ea omnia mea facere nolim, quæ subinde ab illustri ECCARDO ex meris coniecturis, ipsoque adeo ingenio scripta sunt atque in medium prolata; nullus tamen dubito fateri, quadrare omnino in hanc dissertationem curtum illud sermone rotato MARTIALIS entymema:

Est aliquid boni, ergo bonus liber est.

Quare etiam, cum primum de edendo hoc opusculo consilium ceperam, in animum induxi, vt notas quasdam & animaduersiones meas ei subiungerem, atque hallucinationes indicarem, quibus vir caeteroquin eleganter doctus, sed in coniecturis haut raro nimium audax, hinc inde lectoribus suis fucum fecisse videbatur. Et iam natus erat non exiguus huiusmodi castigationum manipulus; sed mutare postea consilium me coëgit honestissima Bibliopolæ petitio, qui serio optauit, vt proximis nundinis venum ire possit libellus, in quo typis exscribendo tarditas & procrastinatio operariorum hætenus patientia nostra mire abusa est. Itaque meditationes meas in aliam occasionem seruare volui. Forte enim, si non inuiti dissertationem hanc receperint patriæ historiæ amato-

res,

res, id mihi imperabo, ut ad tempora usque Caroli M. coeptam heic narrationis rerum in Germania gestarum telam pertexam. Sicuti autem non, ut meae gloriae velificaret, editionem opusculi huius suscepi; verum quoniam cum PLINIO IUNIORE, eos omnes, qui praeclari aliquid in studiis faciunt, venerari & mirari soleo; sic etiam serio opto, ut hac qualicumque a me suscepta opera memoriae viri egregii debita praemia persoluantur. Vnde id promitto quam solemnissime, in ipsis notulis meis, si aliquando lucem aspicere ipsis dabitur, prius nihil me habiturum, nihil antiquius, quam ne intempestive manes docti viri turbentur, verum ut etiam in iis, in quibus dissensus meus aperiendus erit, quam modestissime omnia proponantur. Multum enim ab eorum hominum moribus abhorreere soleo, qui dissentire possunt a nemine sine sannis & conuitiis; existimantes forte, sacra Musarum certamina, ubi de veritate inquirenda vel probanda agitur, palaestricis pugnis similia esse; utque retiarii olim a dimicationibus non discedebant, nisi sanguine palaestram foedassent, ita se ab his litterariis disceptatiunculis non prius cessare debere, quam fama aduersarii scommatibus, conuiciolis atque ironiis misere sit dehonesta. Sed de his nostris notulis suo tempore Lectores aequi iudicabunt.

Equidem in huiusmodi antiquis argumentis, ubi certa Scriptorum testimonia haberi nequeunt, difficile & periculosa plenum alea opus est, veritatem ita in aprico ponere, ut non aliqua formido oppositi remaneat. Quo remotiora enim nobis sunt illa tempora, vnde argumentum suum repetit historia, eo maioribus obnoxia est difficultatibus dubiis & incertis. Hinc quam stricta etiam sit illa nostrorum temporum censura & rerum componendarum diffidentia, ubi consecrari omnia difficillimum, iudicare periculosum, & tamen quicquam praeterire desidiosum, adeoque omnibus in omnibus placere impossibile est; tamen numquam forte, si quid erroris committitur, id minus vitii habet, quam in vetustissimis Germanicis, & praecipue Saxonice rebus. Nam licet *Ister*, qui & *Danubius*, antiquissimis Graecorum Scriptoribus celebratus sit, *Rhenum* CAESARIS Commentarii nobilitarint; serius tamen & sub Augusto demum, *Visurgim* & *Albim* arma Romana aperuerunt. Et ad *Visurgim* quidem Drusus cum exercitu accessit, *Albim* TACITO teste L. IV. *Annal.* c. 44. L. Domitius, primus Romanorum ultimusque, transmisit *. Sed hoc ipsum tamen non

* Quamuis enim *Albim* etiam Tiberio nauigatum VELLEIUS L. II. c. 106. referat, flumen ipsum tamen non transcendit.

euincit, eas, quae inter nobiles hos & Romanae etiam potentiae formidatos fluuios, ab antiquis Scriptoribus memorantur, varias gentes, quae deinde *sub Saxonibus comprehensae*, in vnum *Ossalorum nomen* coaluere, ipsis Romanis fuisse cognitae *; immo potius ex iis, quae in eorum scriptis de illis relata legimus, id vnum hodie discernimus certissime, Romanos nec populorum horum nomina rite esse expiscatos, nec situm & habitationem vnus cuiusuis gentis, mores item, instituta atque fata curate descripsisse. Vnde ingenue fateor, quae de vetustissimo harum terrarum statu cum aliqua fiducia dici possint, tam pauca superesse, vt nugas vendere videretur, qui hic ad inuictas fidei historicae demonstrationes a se relata esse omnia iactitaret.

Succubuit quidem post aliquot saeculorum interuallum, vt nouimus, Germanorum armis, Romana potentia, qua quicquid orbis cogniti cultum acceperat, solis Indis & Persis exceptis, olim continebatur. Sed tantum abest, vt hoc quicquid sit gloriae solis Germanis vindicare liceat, vt potius sedibus suis in victoriae huius partem vniuersi Septentrionis populos excitatos sciamus. Vnde *Vandalorum, Herulorum, Longobardorum, Gothorum, Marcomannorum, Quadorum, Saxonum, Francorum, Alemannorum*, & quotquot sunt horum populorum, qui iam Romanum orbem populati sunt, nomina parum nobis certitudinis de vetustissimis Germaniae incolis afferunt. Immo hoc ipso tempore potissimum regiones & gentes, cum magno recentioris aevi Historicorum incommodo, & nomina & dominos etiam mutasse videntur, vt non temere dixeris, hisce migrationibus priscae Germaniae statum laqueis & difficultatibus magis irretiti incepisse. Nec imperiorum, quae nunc quoque & Europam distinguunt, & Historiae Germanorum pragmaticae initium faciunt, fundamenta prius iacta sunt, quam posteaquam orbis consumpta demum vi procellae ab agitatione resederat, & noua prorsus facies rerum, veluti olim a diluuiio, apparuerat.

* Vnde etiam *Albi & Visurgi* interflui minores amnes, verbi gratia qui tractum Brunsvicentem irrigant, a nullo Romano Scriptorum memorantur, nec nisi apud barbaros auctores occurrunt; certissimo indicio quod serius innotuerint. Nomen *Leinae* nostrae, quam grandiusculum antiquitus fluuium fuisse, atque adhuc ante aliquot saecula nauigia passam esse varia Hanouerae urbis privilegia euincunt, primum in GEOGRAPHO RAVENNATE inuenisse sibi visus est LEIBNITIVS. *Boda* fluuius ex Harticis montibus delabens in Salicae legis praefatione designatur. *Allera, Ouaer, Obra* Carolino demum aevo simul iugum & famam acceperunt.

ruerat. Iam enim partem Germaniae habitatoribus desertam Sarmatarum progenies, *Slauis*, occupauerunt, reliquum indigenae, *Franci*, *Alemanni*, *Saxones*, *Boioarii* & *Thuringi* tenuerunt; quorum validissimorum populorum nomine & potentia, reliquae, quae Graecis Romanisque Auctoribus memorabantur, sanguinis Germanici gentes absorptae sensum atque ita deletae sunt, vt in plerisque vetustarum sedium vestigia reperire difficillimum sit.

Nimis iam prolixum foret dicere, quomodo & his maioribus ciuitatibus aemulatione atque dominandi libidine, vt fieri solet, inter se commissis, tandem *Francorum* res superior fuerit; quod primi viribus rationem & disciplinam ita miscuissent, vt pro arcano destinationis suae consilio iis ceu instrumentis vti potuerit *NUMINIS*, qua orbis regitur, prouidentia, vt ad mores compositos & sui reuerentiam reliquae barbarae gentes traducerentur. Sed ignorare hoc nemo potest, qui patriae historiam vel a limine salutauit. Igitur cum de omnibus Germaniae populis agere praesentis descriptionis scopus non patitur, intra illum Germaniae tractum, ad Oceani aestuaria vergentem, quem prisci *Saxones* cognatique illis populi sedem habuerunt, nos continebimus, quoniam quae in eo gesta propius ad nos pertinent. Et Saxonum quidem, diffusae gentis, nomen, quod primus apud veteres nominat *CLAVDIVS PTOLEMAEVS**,
ex

* *L. II. Geograph. c. II.* vbi eos ἐπὶ τὸν αὐχένα τῆς κίβριτῆς χερσονήσου
h. e. ad ceruicem Cimbricae peninsulae, quae *Hollatorum* hodie est, collocat.
Qua quidem in re tantum abest, vt errauerit *PTOLEMAEVS*, vt potius recentioribus omnibus, qui aliunde *Saxones* accersunt, ruborem incutiat. Sunt enim *Saxones* certissima *Danorum* propago; & primum ex *Iutia*, vt hodie audit, quae vera est veterum *Gothorum* sedes, in has terras migrarunt. Ac nollem sane ad stipulari *CHRISTIANO HENRICO WEISSIO* qui in *diff. de Saxonum origine*, non vnā aut singularem gentem fuisse *Saxones*, sed complexum potius & concursum multorum ad maris *Balthici* oram habitantium populorum existimauit. Quod enim palmarium est docti viri argumentum, quasi *Saxonum* nomen antea non fuerit auditum, quam latrocinia ipsorum percubuerint; vnde is infert, appellationem hanc certum vitae genus, quod illae omnes, quae confluxere, nationes tenuerunt, & quod proprie *Piratas* significaret, exprimere; atque tandem concludit, plures ad mare *Balthicum* habitantes populos maritimis latrocinii in historia infames fuisse; id e *PTOLEMAEO* confutari potest, cui *Saxones* ob piraticam & latrocinia cognitos fuisse dici nequit. Neque vnquam euinci potest, lingua veteri Germanica *Saxe* proprie *spoliatorem*, *praedonem*, *raptorem* vel *piratam* notasse, qualem primam

ex hodierna appellatione aestimari non debet. Fuit enim tempus, vbi non vnus prouinciae, sed diuersorum Regnorum incolas complectebatur; fuit vicissim, vbi ad *Brunsvicensis terras* prae caeteris & vnice fere pertinebat. In hoc vero tractu, vt arbitror, antiquissimi incolae vel *Hermiones* vel *Ingaevones*, id est partim generis Sueuici populi (vt *Longobardi*, fortasse & *Cerberi*, & qui absque du-

bio

nam Saxonum turbam sese gessisse WEISSIVS existimat; sed si hoc significauit, id *improprie* factum. Scilicet quicquid alii in contrarium afferant, *Saxones* ita dicti fuerunt, a *gladiis*, *cultellis* vel *pugionibus*, quod vox *Sachs*, *Saex*, *Seax*, *Sex* olim significauit, testante etiam, vt ex innumeris, quae supersunt, Scriptorum locis, vnum afferam, veteri Rhythmo apud ENGELHVSIVM in *Chronico*:

*Quippe breuis gladius apud illos Saxa vocatur,
Vnde sibi nomen Saxo traxisse putatur.*

Et id quidem nominis non tam ideo, quod Britones per fraudem adorti, atque nihil mali metuentes, huiusmodi cultellis vel gladiis interfecerint, vt WITICHINDVS L. I. suspicatur, nacti sunt; quam quod *gladiis bellandi arte excelluerint plurimum*: quae laus eis adeo propria fuit, vt etiam ab Auctoribus sequioris aevi ipsis tribuatur. Conf. LAMBERT. SCHAFFNABVRG. ad A. 1075. Vnde Fridericus II. Imp. in epistola ad Saladinum ap. ROGER. HOVEDENVM p. 650. Saxoniam in *gladio ludentem* dicit. Et ex his *pugionibus*, *gladiis*, vel *cultellis* Saxonum vernacula *Sachs* dictis CASENEVVE vocabulum *Assasin* i. e. *homicidam* deriuat, atque ad MATTHAEVM PARISIENSEM prouocat, qui in vita Henrici III. ait, *Assasinos, quos cultelliferos vocamus*; & in vetusto aliquo libro manuscripto Tolosano se inuenisse testatur verba: *hominem malum, quem cultellarium vocant*. Et haec quidem obiter de Saxonum nomine; neque enim ignoramus aliis alia placere. Sic CASPARVS CALVOER nostras in *alten heidnischen und christlichen Nieder-Sachsen* p. 9. eos a *sago* nomen tulisse existimat, eosque ipsos fuisse hariolatur, quos CAESAR L. VI. de bello Gallico *Tectosages* dicit, & circa Hercyniam sylvam locat. *Tectosages* autem significasse putat, *homines sago*, i. e. *veste militari tectos*; vnde, si Viro Summe Reuerendo credis, *Tectosages* per abiectionem *sages*, ac tandem *Saxones* dicti fuerunt. Alii a *Saxone* quodam Rege suo vel Duce fictitio; Rursus alii a *Sacis*, Asiae populis, atque iterum alii a *Chaucis* vel non rite facta pronuntiatione *Sassos* dictos volunt, vel eos ipsos ab incolatu tandem quasi *Sassen* nomen nactos putant, quod cum plurimi Germaniae populi sedes suas subinde mutarint, & ex vno in alterum locum migrauerint, soli *Chauci* veteres in pagis suis diutius mansisse dicantur. Omnium frigidissime ISIDORVS L. IX. Orig. c. 2. Saxones a *Saxo* deriuat, quod sit *dura & validissima gens*; ad cuius tamen mentem ROSWITA, Poëtria sua actate non inelegans, cecinit:

*Ad claram gentem Saxonum nomen habentem
A Saxo, per duritiam mentis bene firmam.*

bio pro parte ad nos pertinere *Catti*) partim *Chauci* & *Frisi* fuerunt. Ex illis utcumque coadunatis *Francos* natos fuisse, atque ex his *Salios*, qui a caeteris tamquam nobiliores & potentiores semper distinguuntur, primas ad *Salam Bodam* & *Visurgim* sedes habuisse, *LEIBNITII* est a verosimili non aliena opinio, quicquid alii de *Isala*, vel nescio quibus aliis in Belgio sedibus suspicentur. Vnde ex nostris oris progressi adiunctis vicinis tenuerunt, quod nunc *Westfaliam* appellamus, ad inferiorem ripam *Rheni*, donec in *Belgium* & *Galliam* effunderentur, vacua sede *Saxonibus* relicta. Cum vero & *Longobardi* domo excessissent, tandem *Saxones* vnos omnium a *Thuringis* ad Oceanum inter *Rhenum* & *Albim* terrarum potitos constat. Quamquam & *Nordalbingi* trans *Albim*, & *Belgae Germani* trans *Rhenum*, vel dialecti indicio, eiusdem originis deprehendantur. Nam communi forma loquendi omne vitur *Saxonum* genus, per *Germaniam* ad mare vergentem, facileque a *Superioribus Germanis*, id est *Bauaribus*, & *Francis*, & *Alemannis*, & *Thuringis*, & *Silesiis*, & mediis *Misnensibus* discriminatur; quod *Atticum* quiddam sonat *Saxonum* lingua & in nervos contractum, quin & acutiore enuntiatione sibilus ipsis in *tau* duratur, aspiratio in *mutam*; dum *superioribus populis* sermo *Jonia* liquidate laxatur, alicubi & in *Doricum* genus crassefcit. Atque ita quidem *pristinam Saxonum* sedes posterius eorum non seruarunt modo, verum etiam *coloniis armisque* dilatarunt per *Morinos* & *Britanniam ipsam*, & denique *longissimam sinus Balthici oram*, excisis ibi obrutisque *Slavis*, & reliqua diuersi generis barbarie subacta, donec postremo *transmissa Odera Vistulaque*, pulsus subactisque *Venetis* & *Estiis*, per totam *maris Germanici oram* a *Gallia* vsque ad *Prusiam Saxonum simul imperium* & loquela *praeualuerunt*; ut regio omnis, quae ad mare inclinatur, olim attributa *Ingaeuonibus*, communem originem *habitatorum Saxonum hodiernorum* fateatur: Cumque *aduersa quoque littora* colat eorum genus, quando *Angli* & *Scoti* a *Cymraeis* & *Hibernis*, *Dani* vero & *Suedi* a *Fennis* (magno testimonio) *Saxones* nominantur; iam apparere puto *amplitudinem gentis*, apud quam non *Franci tantum nati*, verum cuius *gloriae etiam Scandinavios ipsos*

cum

DN. ECCARDVS in dissert. de usu & praestantia studii Etymologici in historia s. i. not. n. quantum nouimus, primus & solus a *Sagen*, quod est *secare, scindere*, *Saxonum* nomen producit, fingens, *populum hunc, qui antiquissimis temporibus Normannorum pars fuit, posteaquam ex Scandinauia in Germaniam discessisset, a suis popularibus pro separato vel auxilio habitum nomen Saxonum tulisse.* Alias opiniones praetermitto.

cum Hyperboreis suis & Normannis, vbi sibi canunt, velificari arbitramur. Sed *Sacas* illos ad Orientem celebratos, in quorum historia & rebus gestis PAV-
 EVS PEZRONIVS omnem fere Mythologiam sibi inuenisse visus est, ad nos
 pertinere adeo non asseuero, vt propior sim neganti, quod constet, nomine hoc
 pridem antequam id ad Graecos & Latinos propagatum esset, Parthos & Persas
 Scythas omnes vocasse, quod ab iis e primis suis sedibus pulsi essent, atque hinc
 eos pro *latronibus*, *impiis* & *sceleratis* haberent, (id quod etiam nomen ipsum
 significat.) Quemadmodum etiam *origines Americanorum ex Norwagis*, id est
Scandinauiorum Saxonum parte repetendas esse, GROTIUS, magno licet & im-
 mortali viro, non facile credo; sique verum est, quod nonnulli tradunt, affini-
 tatem aliquam in lingua Mexicana cum lingua Anglo-Saxonica deprehendi*,
 potius eo inclino, vt Americam ante Christophorum Columbum & Americum
 Vesputium veteribus Norwagis, Danis, Suecis atque Britannis cognitam fuis-
 se cum CAROLO LYNDIO in *diss. de Zamolxi primo Getarum legislatore p.*
54. sq. aliisque viris doctis existimem**. Sed quicquid sit, satis est totum
 pro-

* Sane de *Americanis* & in *Indiis Insularis* STIERNHELMIVS, qui eorum nihil
 facile praetermisit, quod ad gloriam Septentrioni suo, quem totius fere humani ge-
 neris patriam credit, conciliandam facere posset, ingenue fatetur in *Praefat. ad*
Vlphilae Euangelia, adeo nihil in eorum lingua vel rationis aut cohaerentiae & co-
 gnationis cum aliis linguis deprehendi posse, vt nonnulli, licet temere, suspicati
 sint, hominum illorum speciem in propria potius terra factam aut exortam, quam
 ex Adami traduce natam.

** Nuper in *novis Goettingensibus litterariis* (*Göttingische gelehrte Zeitungen*)
 1750. p. 63. legimus, ANDREAM HESSELIVM in libello *Holmtae* typis exscripto
 asseruisse, Americam veteribus Norwagis atque Suecis sub *Vinlandiae* nomine co-
 gnitam fuisse; eamque Reges Norwagiae atque Sueciae Olauum Trygguinum atque
 Carolum II. nauibus adiiisse. Quae quidem sententia sicuti noua non est, verum
 quod ad Olauum Trygguinum Regem attinet, iam pridem ab OLAO VERELIO,
 in *notis ad Heruorae historiam* p. 27. & THOMA CAMPANIO in *descriptione*
nouae Sueciae in America, nunc ab Anglis dictae Pensyluaniae, *Holmtae* lingua Sue-
 cica edita, asserta atque propugnata fuit; ita THORMODVS TORFAEVS in *histo-*
ria Vinlandiae antiquae ex monumentis Islandicis rem omnem prorsus extra dubium
 posuit, & euidenter ostendit, non semel, verum iteratis vicibus quasdam Americae
 partes a suis lustratas esse. Nec a similitudine veri recedit, quod a quibusdam tra-
 ditur, Saeculo post Christum natum XII. Principem quemdam Cornualliae Mando-
 cum, Oueni Guisnethi filium, in Americam nauigasse, atque in Virginia vel Me-
 xico fortalitiu exstruxisse, eoque colonias eduxisse. Sed illud omnium maxime
 mihi

prope Occidentem Borealem nostri haemisphaerii & *linguae eiusdem latissime fusae vestigia continere* *, & non immerito *Saxonicum* dici; vt recte omnino MERICVS CASAVBONVS, atque TOMASSINVS iam olim linguarum Hebraeae Graecaeque late diffusae per orbem cognationes & affinitates extollentibus, *Celticam* id est *Saxonicam linguam* velut magnitudine certantem opposuerint.

Vetus ante Francorum imperium *Saxoniae diuisio* celebratur in Orientalem & Occidentalem, nostri *Ostfaliam Westfaliamque*, seu rectius *Ostwalliam Westwalliamque* dixerunt; vtramque Visurgis dudum discriminavit. Scio quidem *Angariam* etiam ab vtraque velut mediam distingui, sed ambiguis limitibus,

mihî ad rem praesentem facere videtur, quod idem TORFAEVS l. c. p. 71. narrat, *Episcopum* aliquem *Saxonicum*, Ionam siue Iohannem, Sacculo XI. primum in Islandia fidem Christianam per quadriennium professum, inde in Vinlandiam ad gentem illam conuertendam profectum esse, postremo supplicio ibi morteque confessionem suam illustrasse.

- * Nec est, vt dicas, adeo populos hos lingua differre, vt alter alterum loquentem non intelligat. Neque enim tam lingua inter se differunt, quam quidem dialecto. id est, linguae eorum quoad substantiam eadem esse deprehenduntur, & forma saltim atque ex accidenti distinguuntur: Vnde scriptis consignata meditati consensus facile apparet, *quem si non admitteremus* (sunt verba LEIBNITII in *Act. Erudit. T. IV. Suppl. p. 237.*) *inter eos, qui colloqui nequeunt, nec Frisii & Tirolenses simul Germani esse possent, nec Germanus foret OTERIDVS, quem nemo hodie intelligeret loquentem.* Non igitur praeter rationem vrget Vir Summus in *meditatione de originibus gentium ductis potissimum ex indicio linguarum p. 3. T. I. Miscell. Berolin.* multa esse vocabula, quae inde ab Oceano Britannico ad vsque Iapanicum protenduntur, idque exemplis *Mare* vel *Maere* i. e. *equus*; *King* vel *Koenig* i. e. *Rex* probat. De vsu Gothicarum i. e. Celticarum vocum in Taurica Chersoneso & Praecopensi Tartaria MELANCHTHON, SCALIGER, BOXHORNIUS, VULCANIUS, BUSBEQUIUS, GROTIUS, VERELIUS, RACHELIUS aliique testantur. Et licet ABRIVS DE LA MOTRAYE in *Itinerario T. II. p. 32.* voces has eo delatas existimet, quod complures Germanorum per bella cum Turcis gesta in seruitutem redacti, matrimonia ibidem interint, atque liberos procreauerint, ab horum progenie vero postea patentum & incolarum linguae, vt fieri solet, commixtae fuerint: tamen qui rem curatius considerant, alius longe haec Tartarica vocabula nostrae linguae affinia repetenda, & a Gothis, pristinis earum regionum dominis, deducenda esse facili negotio animaduertunt.

tibus, & plerumque alterutri inuoluitur. Hodie Westfalis proprium nomen durat, Ostfalorum vero appellatio rursus communi Saxonum nomine obliterata est. Et Saxonum Ostfalorum robur in Brunsvicensibus quaeras, qui & Thuringis partem agri ademerunt, cui diu Nord Thuringiae nomen haesit. Vnde cum non amplius Westfali Saxones dicerentur, Misnenses vero nomen hoc nondum adepti essent, tunc ubi locum in Saxonia situm dixisses, non nisi in hac inferiore nostra quaerebatur. Haec enim erat Imperatorum & Germaniae Regum, quos vulgo Saxonicos nominamus, patria: nec alibi, quam hic, veteris Electoratus Saxonici dignitas quaeri debet. Nobilis haec Ostfaliae antiquae inter Albim & Visurgim, magnos amnes, portio a vicinia maris paulatim assurgit ad metallifera montium iuga, quibus *Hercyniae* vocabulum solis mansit, celebre veteribus, & tota Germania olim, atque si MATTHAEO PRAETORIO in *Orbe Gothico* credis, per Poloniae etiam prouincias ad Borysthenem vsque & Tyram diffusum. In hoc terrarum spatio rerum iam diu potiuntur PRINCIPES INCLYTI, ortu ATESTINI ab Italia, *ascitu*, vt nobis quidem persuasum est, GVELFI; Nam in *originibus Guelficis* vtramque gentem a communi Satore deduxit quidem illustris ECCARDVS, sed narrationem ipsam huiusmodi fulsit coniecturis, quas mirari magis, quam inuidere par est. Vnde nos profecto eius sententiae subscribere haecenus non potuimus. Hi igitur posteaquam Bauariae olim partique Sueviae felicissime dominati, tandem in Saxoniae possessionem a Lothario Imperatore missi, sed mox iterum, aemulatione & inuidia Friderici Barbarossae Imperatoris, totius Germaniae dominatum affectantis, maxima ditionum parte exuti sunt, postremo a *primariis Saxonicae ditionis vrbibus* & axiomate imperii, BRVNSVICI ET LVNEBURGI DVCES dici voluerunt. Fridericus enim secundus Augustus, Guibelingorum vltimus, vt Antecessoris sui Ottonis ex fratre Wilhelmo nepotem, Ottonem, vulgo pueri cognomine notum, cui Romanus Pontifex Imperii decus obtulerat, sibi conciliaret, Guelforum hunc superstitem surculum, vt omnibus notum est, Ducem Brunsvici ac Luneburgi creauit.

Et huius quidem CELSISSIMAE GENTIS munificentiae etiam hoc debetur opusculum. Cum enim Diui Principes GEORGIVS WILHELMVS & ERNESTVS AVGVSTVS primum pro sapientia sua aestimassent, quanti intersit res memoriae dignas nobisque liquidas, sed tempore fugientes in fidem posterorum stylo sisti, LEIBNITIVM elegerunt, virum
non

non Philosophiae tantum atque Matheseos, sed antiquitatum quoque & historiarum studio illustrem, quem Historiographi munere condecorarent. Annuit mox instituto SERENISSIMA AVLA GVELFERBYTANA, quae semper & literatissimos Principes, & egregios artium promotores tulit, & in partem salarii pro acuenda Historici industria liberalissime consensit. Horum igitur voluntati obsecutus LEIBNITIVS regionis pariter huius ac stirpis regnatricis historiam tradere aggressus est, materia etiam itineribus conquisita. Diligentiam & seueritatem in tanto opere perficiendo tum studium veritatis, quod LEIBNITIO alia diuersi generis scripta non abrogabunt, tum osor adulationis MAGNORVM PRINCIPVM, quorum causam agebat, animus Lectori pollicebantur; sed coepta haec mors abruptit. Interim non modo illa *Scriptorum Rerum Brunsvicensium* volumina Summo Viro debemus, verum praeter prima stamina Rerum Guelficarum ab vltimis originibus vsque ad Ottonis Pueri aetatem, *Annales Occidentalis Imperii* collegit atque elaborauit ab initio Regni Caroli M. ad annum vsque 1005. perductos. Reliqua suis Successoribus supplenda reliquit. Hunc coelo illatum Virum in munere Historiographi proxime exceptit DN. IOH. GEORGIUS ECCARDVS, qui, vt origo Serenissimae familiae remotissima in clariore luce poneretur, simulque res praecclare a veteribus Germanis, *Cimbris praecipue, Sueuis, Vandalis, Langobardis, Francis & Saxonibus* gestae ab obliuione vindicarentur, altius ascendere, & origines horum populorum atque migrationes insigniores, ingentis libri argumentum, breui hac, quam iam vulgamus, Commentatione pandere voluit. Cuius quidem egregii profus atque laudabilis instituti poenitere numquam debuit virum doctissimum. Horum enim gloria (liceat ita loqui homini in Superiore Germania nato, sed qui Inferiorem hanc Saxoniam non illiberalem & honorum & bonorum dispensatricem expertus est) nostra est, vel quod ex his terris ipsimet prodierint, vel quod ab iis ortos Principes suos atque progenitores sciant Brunsvicensis & Luneburgici tractus incolae. Vnde si non alius, hic tamen fructus in nos redundat, vt DEI omnia sapienter gubernantis beneficia in nos cumulate collata deuota mente veneremur, & quanto certius natura duce atque exemplis maiorum eo quisque ducimur, vt origines nostras venerari, atque celebrando quam augustissimas facere cupiamus, tanto impensius virtutis exempla in antiquitate intueamur, & si quid vocare in exemplum & aemulationem possimus, a parentibus discere cupiamus. Sane aliquam morum probitatem ac praestantiam, iuxta fortitudinem & consiliorum prudentiam in veteribus

bus Germanis, iis etiam temporibus admirari licet, vbi illos a barbarie plane abfoluere non poffumus, cum fcilicet Orbi Romano vafitatem inferrent. Neque enim tunc corporibus magis, quam animis magni & erecti illi erant, licet in caeteris non multum forte a Tartaris noftri temporis, ne dicam Americanis, differrent, nifi quod adeo crudeles non fuerint, vt pleraeque Americanae gentes. In Tartaris Laconica fapientia, in Americanis fenfa generofa praedicantur; & adolefcetes a barbaris ad cultum traducti plus noftris oftendunt infiti vigoris, vt animalia fylueftria domesticis praefant. Et ex hiftoria conftat, Germanos afcitos atque admatos Principibus Romanis, mox in palatio & exercitu fupra caeteros eminuilfe. Vt credas adeo, fi durum viuendi genus cum virtute, & difciplina cum libertate conciliarentur, fiue morum felicitate, fiue fapientia Legislatorum, populum fic institutum facile caeteris fuperiorem fore. Tales Romani, tales Germani aliquamdiu fuere; nec magis tenuere imperium, quam meruere.

A Carolo M. autem fuos aufpicatum efle *Annales LEIBNITIVM* (vt de his obiter dicam) non mirum*, quod praeter res Brunfuicenfes *reftituti per Germanos Occidentalis Imperii hiftoriam* iisdem lineis ducere voluit Vir Summus. Praeterea ante illum Magnum Carolum interior haec Saxonia iacuit folis fere populorum nominibus nota; immo haec pleraque, fi ad genium linguae noftrae ea referimus, ita mifere diftorta deprehendimus, vt ab homine Germano hodie vix agnofci & intelligi queant; magno indicio, corrupta ea efle a Romanis & Graecis Auctoribus, vel quod hi aures non fatis acutas haberent, vt pronunciationem barbararum vocum commode affecuti fint, vel quod vocabula haec peregrina fibique incognita & male intellecta ad linguae fuae vernaculae flexionis modum data opera detorquerent. Licet etiam haec ipfa nomina parum hodie nobis cognita prodere videantur, non ab vna femper gente terras has fuiffe habitatas**. Nam mutatio linguarum manifefta mutatarum gentium & incolarum

* Ipfe Vir Summus huius fui instituti rationes reddidit in fcheda, quam *Actis Eru- ditorum Lipfienfibus A. 1717.* infertam legimus p. 360. fq. Noftro iam non eft prolixè hos Annales commendare; id tamen fine fuco & adulatione dicere poffumus, fatisfeciffe Virum immortalem fpei, quam lectores fuos de hoc opere concipere iuffit.

** Non difsimulo, nihil verifimile femper vifum efle *ASINII QVADRATI* effatum:

rum aperit vestigia; quod vna gens per se linguae corpus non mutet, tamen diuersas nouas facies sumat, sed ad mutationem linguae mixtura nationum opus sit; vti exemplis omnium fere linguarum docemur, quae vel a lento commercio cum exteris, vel a subitis irruptionibus aliorum populorum, aliquando etiam mutatione dominorum primam suam faciem & formam amiserunt. Hanc ipsam igitur Saxoniam cultus omnis vel expertem, vel ita infelicem, vt si quid praeclari in ea gestum, id omne fere posterorum memoriam fugiat, quia non fuerunt, qui id annalibus consignarent, Carolus M. Christianam reddidit, eiusque historiae scribendae nobilissimam inchoauit periodum. Nam ab hoc Principe inelyto & magnanimo hanc illa animi morumque culturam accepit, vt perpetua temporum serie fide historica describi possit. Immo mox Carolingis deficientibus Principes Imperio dedit, qui cum Germania Italiam & proximam vtrique Galliam magna auctoritate moderarentur, ac nominis sui terrore ita omnia implerent, vt licet dignitatem veteris Romae omnino restituere fata prohibuerint, maiestatem tamen Imperii contra Graecos Imperatores atque Reges exteros quoscumque sibi vindicarint, eiusque iura facta tectaque conseruarint. Id trium Ottonum, & alterius ab Aucope proauo Henrici, (omnium, vt supra inuimus, si ex more hodierno loquimur, Brunsvicensium Principum) insigne beneficium est, per Francos & Sueuos Imperatores, qui eos exceperunt, continuatum. Interea Italia, quos redderet nobis Principes, parauit, Germanicae quidem originis, & ex vetere Longobardorum no-

stro-

non vniam esse gentem, quae Germaniam habitatoribus impleuit, sed diuersissimae originis colonos post primam illam nationum dispersionem sensim in hoc vastissimum & populosissimum Regnum effusos esse; Et quo plus in Etymologiae studio Germanica vocabula ad examen reuoco, eo magis inclino, vt existimem, e Cimmericis terris circa Pontum Euxinum egressam Scytharum siue Celtarum propaginem, Gothos, Teutones, Vandalos, Sueuos, Langobardos &c. Germaniam inundasse, deinde Slauos superuenisse, & non modo Poloniae se insudisse, verum etiam totam pene Germaniam oppressisse; Vnde aliqua linguae Germanicae & Slaonicae mixtura facta, quae quidem alibi locorum magis, alibi minus sese prodit, interim tamen per vniuersam Germaniam, quaedam sui vestigia reliquit. Vt grauitur omnino errent, qui Germanos omnes pro vna gente habent. Quod etiam illis reponendum censeo, qui pro Ascenaze, Iapheti per Gomerum filio, Germanicae gentis conditore pugnant. Sed hic prolixum esse non iuuat, posteaquam somnia haec breuiter & neruose iam pridem confutauit illustris D. KOEHLERVS, magnum hodie Academiae Goettingensis ornamentum, in dissertatione de origine Germanorum ab Ascenaze.

strorum, vt plerisque eruditus haecenus creditum fuit, aut, si mauis, ex Boioariorum stirpe cum Carolo M. in Italiam delata ortos. Hinc enim *Atestinam Familiam* per Tuscos, Ligures, Insibres, Venetosque late dominatam descendisse post Summos viros LEIBNITIVM & MVRATORIVM, qui primi hoc agnouerunt, operose in *originibus Guelficis*, quarum primum iam volumen prelo liberatum, illustris ECCARDVS probauit. Haec FELICISSIMA ATESTINA GENS in Boioariam & Alemanniam, ac deinde Saxoniam NOVOS misit GVELFOS, veterum Guelforum vt in amplissimis ditionibus, sic etiam in consiliis pro reipublicae Germanicae gloria atque salute successores, postremo Luneburgicorum, Northeimiorum & Brunsvicensium Principum heredes, qui acerrimi Guibelingorum aemuli amplam Historiae Germanicae materiam dederunt, donec vtriusque gentis casu, dum se mutuo conficerent, pene dissolutum Germanorum Imperium corruisset, nisi nouo diuinae destinationis consilio summo totius orbis Christiani bono acciti ex veteri Alemannia HABS-
BVRGII PRINCIPES, Germaniae pariter, ac rei Christianae tutelam propitio coelo suscepissent, & fortitudine sua atque sapientia nominis Germanici gloriam non tuiti modo essent auspiciatissime, verum collapsam fere Imperii maiestatem suo robore, sua virtute reparassent. Cum tempestas ista desaeuisset, *Guelficae*, vt diximus, *propagini* ex naufragii velut tabulis *Brunsvicensis Luneburgensisque* in Germania *Tractus* superfuit; *Atestinis* autem, ex Guelfi, Azone nati, fratre Fulcone descenditibus, *Mutinae Regiique ditio* in Italia Ducatum titulo nunc quoque mansit. Facile igitur intelligi potest, a Carolo Imperatorum huius nominis primo, ad quartum Ottonem, ex Guelfis Brunsvicensibus Augustum, Historiam Imperii Occidentalis & Brunsvicensem nexu tam arcto coniunctam esse, vt non vno capite eadem omnino videatur; sed de his aliquando in ipsa illorum Annalium editione melior erit dicendi locus. Haec enim eo tantum fine praefati sumus, vt & quo consilio a LEIBNITIO coeptum sit Annalium opus ostenderemus, &, quid boni ex eo in rem publicam litterariam redundaturum sit, declararemus. Nunc ad ipsum libellum DN. ECCARDI, quem typis iam exscriptum damus, reuertamur.

Plurima hic aliter narrari, quam vulgo solent, libenter fatemur. Sed in hoc *de gentium origine* argumento, quod vel veterum lectio Scriptorum, vel doctae quantumuis coniecturae, vix ac ne vix quidem semper possunt discutere, difficillimus, immo non raro frustraneus labor est, ingentem sententiarum

rum varietatem ita tollere, vt non vel materiae difficultas, vel amor patriae animum in transfuersum agat. Desunt enim Historicorum coacuatorum testimonia, & quae ex morum conuenientia, vel aliunde a doctis viris hauriri solent, suspiciones, licet alicuius ponderis sint, neque profus spernendae, omnia tamen in arduo hoc negotio plana & expedita reddere nequeunt. Hoc vero in DN. ECCARDO vehementer laudandum puto, quod, cum probe cerneret, nullius nationis antiquitates explicari posse, nisi aliqua de humano genere in vniuersum attingerentur, ad primam vsque mortalium originem ascendere vouerit, & multa deinde de *Scythis*, *Celtis*, *Cimmeriis*, *Gothis*, adhibito maxime linguarum concentu, in medium protulerit alibi non facile obuia, vt scilicet ex his, tamquam ex praemissis, eo certius de rebus Germanicis agi possit. Nam super omnium monumentorum aetatem linguae assurgunt; neque aliquid efficacius abditis populorum originibus aperiendis nobis relictum est. Ast in vtroque argumento occurrentes difficultates innumeras quis, quaeso, ita resecabit, vt aliquando dicere possis, nihil amplius dubii superesse. Sic enim quando de *primis Germaniae incolis* sermo est, a vero (vt modo diximus) non alienum videtur, si non omnem Germaniam, maximam certe eius partem, nostrasque etiam oras primum a *Celtis*, deinde a cognatis *Teutonibus*, *Cimbris*, *Gothis*, *Sueuis*, *Langobardis* &c. habitatas, quibus alicubi *Slauini* successere; & *vnam Scythiam** ingentes populos, velut ex eodem alueari diuersa examina, in reliquum orbem emisisse, *Celtas*, *Cimbros*, *Gothos*, *Slauos*, *Hunos*, *Cuma-*

* E Scythia se venisse adeo olim certi erant veteres Septentrionales populi, vt etiam suam *laetitiae domum*, *Glaedsheim*, locum illum, vbi beatorum manes post hanc vitam aeterna gaudia expectare credebantur, non alibi, quam in *Scythia* collocarint. Immo *Scythiam* etiam *Gudheim* i. e. *Dei mundum* dixerunt, quoniam ex ea *Odinus*, quem pro Numine ante recepta Christiana sacra coluerunt, venisse credebatur; ceu pluribus id ostendit BARTHOLINVS in doctissimo *de causis contentae apud veteres Danos mortis* Opusculo L. II. c. 8. nisi forte dicere velis vel *Getas* dictos fuisse, qui postea *Gothi*, tandem *Scythae* audiuerunt, Thraciae habitatores, id quod post MESSENIVM in supra laudata dissertatione *de Zamolxi primo Getarum Legislatore* CAROLVS LVNDIVS affirmavit; vel per *Scythiam* in Mythologia Septentrionali non intelligi regionem communi *Scythiae* nomine indicatam, verum ipsam *Sueciam*. Nam NICOL. KEDERVS in *explicatione diuersorum numorum* Lips. 1706. edita prolixus in eo fuit, vt exterorum pariter & domesticorum Scriptorum testimoniis probaret, *veteres Suecos Sithas seu Scythas, & Suediam Scythiam vocari.*

manos, Tartaros, in Europam sese a tergo velut impellentes: In Asiam vero Parthos, qui & Persae*, postea *Turcas*. Sed cum ignoretur penitus, qua via egressi sint hi populi e Scythia exules, qui Germaniam petierunt, an prius haec nostra, quam aduersa Scandinaviae litora ab iis impleta fuerint, aeterna forte, neque quicquam profutura lis erit, cui immiscere se velle, id ipsum esset, ac sponte prouocare aduersarios**. Neque enim eruditorum quispiam ignorat, quan-

* Hos enim omnes Scythas esse vel ex linguis probare volunt. Vnde etiam qui *Persicae linguae cum Germanica harmoniam* aliquam crepant, (quamuis ea iudice Summo LEIBNITIO in *Miscellan. Berolin. l. c. p. 4.* non tanta sit, quantam vulgo ferunt,) cogitare debuissent, mirum id non esse, quoniam Parthi, qui cum Germanis ex Scythiis orti, Persidem diu tenuerunt.

** CONRINGIVS multis a Suecis beneficiis maectatus, atque hinc in partes eorum procliuis valde, Gothos, quos ex Suecia egressos putat, has terras nostras primos omnium post extinctam gigantum sobolem inhabitasse existimauit, in suo *de vetustissimo Helmstadii statu* Opusculo; hoc potissimum ductus ratiocinio, quod quaedam locorum nomina apud nos cum nominibus vnus alteriusue in Scandinavia loci consonent. Sed si alia non suppetunt argumenta, hoc solum sane rem non desinit. Poterant enim Gothi haec nomina ex Germania secum in Scandinaviam attulisse; & si modo TACITVS nihil osecitanter scripsit, reuera attulerunt. Is enim quando *Guttones in confinio Lygiorum*, non procul a Carpatiis montibus, degisse narrat, euidenter probat, concedi quidem doctis Septentrionalibus posse, Gothos, qui Saeculo V. longe lateque per orbem Romanum victricia arma circumtulserunt, e Danica Sueciaque tunc egressos esse, licet antea in Germania habitarent, quam in Scandinaviam ipsam venissent. *Lygii* enim profecto in *hodierna Silesia* habitarent. Vnde qui vel Germanos omnes, vel Francos praecipue Saxonesque, a Gothis deducunt, aliud non concedunt, quam eos ortos esse ab eodem populo, qui aliquando etiam in Scandinavia habitauit, & hodiernorum tractus illius habitatorum fateri existit. Sed inquis cum ION. MESSE- NIO in *Scondia illustrata*, Tuisconem, quem Germani pro Deo & conditore gentis suae coluerunt, sub auspicio Getae vel Godi, siue Gogi, Noae de Semo abnepotis, primos in Scondiam colonos expediuisse, hos sensim Sueciam, Gothiam & Norwagiam habitatoribus repleuisse, tandem aucto eorum numero etiam in Germaniam concessisse, atque hinc illam qualemcunque Scondiotarum cum Thuisconibus linguae similitudinem venire. At enim quis MESSENI verba pro oraculo habebit, antequam sciat, vbinam inuenerit huiusmodi vetustos Codices, quos testes tuto allegare liceat? Erat hoc, vt mox de Gothlandis obseruabimus, superioribus saeculis in his regionibus moris recepti, vt fabulas cuderent viri haud indocti, quibus vulgo quidem hominum fucum facere potuerunt, non autem illis, qui primam hanc esse historici legem sciunt, non facile credere. Et vt obiter dicam, vel solum *Tuisconis* aut *Tuisstonis* nomen omnia

quantum GEORGIO STIERNHIELMIO aliisque doctis in Suecia viris bilem conciuerit PHILIPPVS CLVVERIVS, eo solum asserto, quod Gothorum primas sedes atque nomen in Borussiam & Cassubiam transtulerit*. Et

omnia mihi suspecta reddit. Hic enim humani quid passus videtur TACITVS, ex quo Heroem hunc fictitium cognoscimus. Nam quando is refert, *celebrari in Germania carminibus antiquis Tuistonem Deum terra editum, & filium Mannum, originem gentis conditoresque*; totus hic locus deprauatus apparet. Equidem si post tot eruditorum virorum coniecturas etiam mihi quid sentiam dicere licet, *Tuistonis* nomen per illud Germanorum veterum *Tbiudans* reddendum puto. *Tbiudans* autem vetustissimo tempore Regem significasse nostratibus quis ignorat? Jam vero qui conferre vult c. 39. eiusdem TACITI, mox videbit, *Regem* ipsis & *Deum* Synonyma fere fuisse: Etenim de Semnonibus, Sueuorum propagine, verba faciens, locum, ubi genitor eorum e terra editus, sacrosanctum ipsis esse commemorat, *eoque*, ait, *omnis superstisio respicit, tanquam inde iniria gentis, ibi Regnator omnium Deus.* *Tbiudans* igitur, id est *Regnator omnium Deus*, a Germanis pro conditore gentis habitus, quod historia de creatione Adami apud eos per traditionem propagata fuit, vt etiam CLVVERIVS iam obseruauit, qui tamen in eo errat, quod per *Tuistonem* ipsum *Adamum*, primum hominem, intellexerit. Neque enim magis nomen proprium alicuius personae est vocabulum *Tbiudans*, quam hodiernum nostrum *Gott*, vel Latinorum *Deus*, aut quodcumque aliorum populorum vocabulum, quo *Supremum Numen* intelligitur: Deinde in ipsis TACITI verbis culpa, vt puto, librarii adest naeus ex particula coniunctiua male locata ortus. Scribe enim: *Celebrant carminibus antiquis Tbiudans, (Deum) & terra editum filium Mannum, originem gentis conditoresque*, & habebis omnia clara & perspicua. Nec profecto adeo stolidos fuisse Germanos existimo, vt Deum suum sicuti tuberos & boletos e terra natum crediderint. Sed credidisse eos primum hominem, quem iam Dei filium nominant, *e terra fuisse editum*, id quidem est, ex quo melius apud eos, quam apud multas alias gentes conseruatam fuisse primaeuam creationis historiam intelligere liceat. Sed haec obiter, prohibet enim chartae huius angustia, vt in argumentum hoc pro dignitate sua plenius inquiramus.

* Stat tamen spretis STIERNHIELMII rationibus a partibus CLVVERII illustris LEIBNITIVS in saepe laudato Opusculo *de Originibus gentium ex indicio linguarum ductis*. p. 13. & MATTHAEVS PRAETORIVS ex idiomate Sarmatico Prussico nomina populis Gothicis tributa omnia deriuare, totamque bellicosissimam gentem Sarmatiae suae in notissimo libro *Orbis Gothicus* inscripto vindicare voluit; CHRISTOPHORVS HARTKNOCHIVS etiam in *Borussia vetere & noua* c. 2. totus in eo est, vt Gothos non tam ex Scandia, quod quidem IORNANDES & HVGO GROTIVS voluerunt, quam ex Pomerania accersat. Verum has componere lites nostrum non est.

Et vt olim inter Scythas & Aegyptios de generis vetustate diuturna fuit contentio, sic nullam fere hodie gentem nouimus, quae populo sibi vicino antiquitate cedere velit. Hoc vnum forte in hac incertitudine certum, quod in *Miscell. Berol.* etiam a LEIBNITIO iam obseruatum l. c. p. 10. antiquissimas migrationes omnes terra factas esse, serius & aegre magnam multitudinem nauigasse, quamquam TACITO contrarium exciderit. Vnde serius Britanni, & Scandinauiae habitatores, quam quidem Germani, Galli, Celtiberi, id est Hispani fati videntur*. Cimbro, autem, gentem Romanis formidatam, litus nostrum antiquissimis temporibus tenuisse, tot inuictis constat argumentis, vt vix de eo dubitari possit. Nec alios, quam hos ipsos puto, qui sibi Cymraei, id est Cambri, aliis Walli ** vocantur; qui cum in Britanniam traiecissent, Saxones (Ju-

* Sed quicquid horum sit, sicuti nec totam Germaniam pro Gothorum colonia habemus, ita etiam a Germanis Gothorum gentem prorsus diuersam esse non credimus: quae enim MATTHAEI PRAETORII modo recensita sunt somnia, quasi Sarmatae potius, quam Celtae fuissent Gorbi, parum curamus. Cognationem sane Germanorum & Gothorum vel Regum horum nomina probarent, si caeteris argumentis certissimis deficeremur. Nec multum ex eo lingua mutauit. Nam & vetus translatio Euangeliorum in dialectum Gothorum Istro vicinorum VLPHILAE adscripta, magna ex parte Germanica agnoscitur, etsi sine interprete non intelligatur. Vt inde etiam motus HIKESIUS, plane eam VLPHILAE abiudicari, Teutonemque aliquem VLPHILAE aetate vel aequalem, vel forsitan superiorem versionis istius auctorem esse existimauerit; immo alibi penitus in hanc inclinauerit sententiam, dictos a Graecis Gothos, re ipsa Teutones siue Germanos fuisse. Nec dissentit quantum ad VLPHILAE Euangelia OTTO SPERLINGIUS, vir doctissimus, & si quisquam alius, in hac lite iudex competens, in Commentariolo de Danicae linguae & nominis antiqua gloria & praerogatiua inter Septentrionales §. 15. sqq. Quamquam ne quid dissimulem, cum VLPHILA ipse non Gothus, ceu quidem vulgo existimatum, atque ab ipso etiam OLAO VERELIO in manu ductione ad Runographiam Scandicam antiquam p. 12. traditum est, verum Cappadox fuerit, sicuti ex PHILOSTORGII, qualiscumque fidei, non semper tamen contemnendi, & quod praecipuum argumento huic pondus addit, VLPHILAE popularis & coactanei scriptoris testimonio in *Hist. Eccles. L. II. c. 5.* docemur; id mirum non est, si multae ab eo peregrinae voces usurpatae, atque sic tota haec versio scripta est, quemadmodum tunc temporis Gothi Moesiam, id est bodiarnam Walachiam inhabitantes, atque cum aliis populis foederibus, vicinia, matrimonii, commercioe commixti, locuti sunt. Vt igitur puram Gothorum linguam, eamque, qua vsi sunt, antequam ex Scandinauia migrarunt, in VLPHILA quaerere non debeamus.

** Wallorum appellationem compluribus in Europa nostra gentibus competiisse videmus.

(Lutiae, vt dictum, incolae, nouaque adeo *Cimbrorum colonia*) vna cum *Chaucis & Frisus*, iis, vt in his regionibus, ita & in transmarinis successerunt. Sed qui iuxta *Cimbros* non solum in *Nordalbingis*, verum in vniuersa hodierna *Trans- & Cisalvina Saxonia atque vicino Baltico litore* ad nostrum vsque *Brunsvicensem agrum* habitasse traduntur, siue *Gothi* fuerint, siue *Vandali, Herulique*; (de *Langobardis* enim res incertior est, vt in nostra *Praefatione ad Tom. I. originum Guelficarum* diximus) ii, nisi me omnia fallunt, cum ex *Scandinavia* ad nos venerint, id iam probant euidentissime, etiamsi *Germania* ante *Scandinauiam* habitata fuisset, immo primi *Regnorum Borealium* habitatores prius in *Germania* confedissent, quam vterius *Septentrionem* versus progressi partes has coloniis suis impleuerant, negari tamen non posse, ipsos inde aliquando regressos esse. Atque hoc modo vera est assertio nostra, quod tractus ille, quem nos tenemus, non ex *Scythis* modo, *Celtis*, atque *Slauis & Venedis*, verum e *Scandinauia magna* habitatores suos acceperit; quemadmodum vicissim ex eo *Britanniam & Galliam* plus semel colonias recepisse apparet; immo etiam aliquando tempus fuit, vbi *Gallia* opulentissimos nobis potentissimosque habitatores reddere voluisse videbatur*.

Haec vero cum tanta incertitudine laborent, egregiis illis fabularum architectis iungi nolo, qui *gentis Germanicae originem* inde a *Babelica turri*** deducen-

demus. Nec aliunde descendit *Gallorum* nomen; frequens enim fuit litterae *W.* in *G.* mutatio; &, vt angustis praesentis scriptionis limitibus impeditus, vnum tantum exemplum proferam, quos veteres *Guasos, Guesin, Gesaros, Gesellen* i. e. *Comites, famulos* dixerunt; eos postea *Vassos & Vasallos* in omnibus monumentis appellari deprehendimus. Esse autem *Walliam & Cronwalliam* in *Britannia*; *Ostwaliam & Westwaliam* (nam vt supra diximus, ita rectius quam *Ostfalia & Westfalia* scribitur) in *Germania*, nemo est, qui nesciat. Quin immo & *Wallisiam* in *Heluetia* habemus. Descendit haec vox a Germanico *wallen*, i. e. *proficisci, peregrinari*; quae sententia, si quid intelligo, longe rectius se habet, quam illa, quae a *IOH. BODINO* in medium est prolata, qui in *Methodo Historica C. IX. p. 490.* a vocabulis Gallicis *ou allons nous* nomen hoc ridicule satis deriuare voluit.

* ALBERTVS CRANZIUS & HERMANNVS HAMELMANNVS existimarunt, plerosque potentiores in *Westfalia & Saxonia* nostra *Dynastas* natione *Gallos* fuisse, a *Carolo M.* adductos, & populo ad rebellionem procliu praefectos; vnde etiam nomina Gallica *Halremont, Pirmont* aliaque venisse suspicantur.

** Immo nonnullis eorum rem adhuc altius repetere placuit. Sic v. gr. VALVASOR in

ducentes, nescio quas non de vetustate nominis & historiae Germanicae fabulas adoptare, atque exinde iustum (si Diis placet) de primis potentissimae gentis ad nostra vsque tempora fati systema texere, quam fateri malunt, omnia in rebus tam longe a memoria hominum remotis tenebris & incertis narrationibus premi; qua in re nisi alios & *Hibernos* praecipue *Gothicos*que Historicos imitati essent nostrates, qui plurima abs nullo alio Historico animaduersa & manifeste fabulosa tradiderunt, vt imperitis fucum facerent, & in nominis vetustate atque gloria primas tenerent, merito nobis hodie erubescendum esset, quod cum non defint praeclara certissimaque Germanici nominis decora, in nugis atque affaniis ab iis patriae nostrae gloria quam diutissime fuerit quaesita. Quare etiam tantum mihi non tribuo, vt audeam, *veterem Scytharum linguam*, siue ea cum *Gothica*, *Cimbrica* & *Celtica* eadem sit, siue quod OLAO RYDBECKIO & Clarissimo WACHERO visum, diuersa,* non modo matrem *Suecicae*, *Danicae*, *Germanicae*, veterum

in gloria Ducatus Carniolae T. II. prolixam fati instituit disquisitionem: num ante diluuium Carniolae Ducatus iam habitari coeperit? Et doleo vehementer, quod CONRINGIVS etiam in opusculo suo *de Antiquissimo Helmstadii statu* chartam illini- re huiusmodi gerris Siculis voluerit. Vanitatem *Hibernorum* in Annalibus suis ea referentium, quae ante diluuium euenissent, post multos egregie explosit RICHARDVS COX. Et doctissimus Vir, EVIL. NICOLSONIVS, cum commemorasset, DVNTONVM vniuersalem Angliae Historiam promississe, addit, parum eum aptum fore Historicum, dum a diluuiio operis sui exordium facturum sese esse fuerit pollicitus. De *Gotblandorum Annalibus*, qui ab eluuiionis Noachicae temporibus res Septentrionis perpetuo filo ordinant, & a Gomero, Iapheti filio, Noachi nepote, Cimbro deducunt; ita vt Reges omnes ab his temporibus sibi mirifico ordine substituunt, non est vt multa dicam. Nemo enim eruditorum hodie in Dania viuuit, qui non has NICOLAI PETREII, NICOLAI MICHAELIS, IO. NICOL. STRELOVII, CLAVDII CHRISTOPH. LYSCHANDRI aliorumque nugae certissime falsas esse credat. Summus mihi que, dum viueret, amicissimus Vir IOH. GRAMMIVS, in cuius morte ante biennium Dania & vniuersa eruditorum natio ingentem iacturam fecit, in doctissima *de vocabulo Herremand* Commentatione T. II. *Script. Soc. liter. Hauniens. p. 314.* Gothlandiam famosam Saeculo XVI. fabularum & commentorum officinam nominat: nec TORFAEVS in serie *Dynastiarum & Regum Daniae* aliter de PETREIO & LYSCHANDRO sentit, quam a nobis modo factum est. Conf. etiam NICOL. PETRI SIBBERN *Biblioth. Historica de Scriptoribus rerum Dan. Norwegicarum C. II.*

* Nam & *Celtarum* gentem a *Scyrbis* diuersam credidit PEZRONIVS, quod *Cel-
tae*

rum item *Tuscorum* *, *Gallorum* & *Galatarum*, *Britannorum* denique & *Hispanorum* dicere; verum etiam cum SALMASIO, BOXHORNIO, STIERNHIELMIO primogeniam, ac per consequens ipsa *Hebraea*, *Graeca* & *Latina* antiquiorem iactitare **. Etenim hic quemque sensu suo abundare libenter patior; eodemque

tae a Gomerio, primogenito Iapheti filio, descendant, dicti hinc apud veteres *Gomarithae*; *Scythae* vero a *Magogo*, Gomeri fratre, natales repetere debeant. Et IOH. GEORG. WACHTERVS, Vir doctissimus, qui in originibus Germanicae linguae inuestigandis magnam aetatis partem tam felici successu, sedulaque cura & diligentia collocavit, vt princeps in hoc studio salutari queat, in commentatione doctissima, quam prodromi instar luculentissimo suo *glossario* Lipsiae a 1727. praemisit, & postea iterum cum ipso glossario inter prolegomena recudi curavit, discrimen gentium inter *Scythas*, *Celtas* ac *Celto-Scythas*, cuius iam STRABO meminit, negligi sine magna rerum omnium confusione non posse grauitur monet. Iungi potest his duumviris magni SCHILTERI iudicium, qui in Commentatione *de originibus linguae Teutonicae* multus in eo est, vt ostendat, ante *Scythas* in Occidentales Europae partes per Illyrium delatos fuisse *Celtas*, illosque Germaniam etiam tunc temporis adhuc habitatoribus destitutam occupasse, & linguam secum attulisse a *Scythica diuersam*, quae omnium posthaec in Europa natarum linguarum mater exstiterit. Sed Palaemonis partes in hoc dissensu vindicare nobis non audemus.

* Sane quod ad priscam *Tuscorum* linguam attinet, in alia longe iuit doctrina sua atque nobilitate generis longe illustrissimus Italiae Marchio, SCIPIO MAFFEVS, cui *Origines Etruscae & Latinae* litteratus orbis debet. Is enim *Tuscos* veteres a *Canaanais* repetit, suamque, vt solet, opinionem nouam prorsus & nemini antea in erudito orbe cognitam variis iisque non prorsus contemnendis rationibus defendit.

** Licet *Gothicae linguae* magnum pretium statuendum esse censeam, nimium tamen eam extollere mihi semper visi sunt, qui cum RVDBEKIO, STIERNHIELMIO, VERELIO, LVNDIO, IONA RVGMANNO, aliisque eam & antiquiorem & nobiliorem caeteris linguis omnibus faciunt. Sane quamdiu inter doctos Suecos de linguae suae cum aliis harmonia res non erit exploratior, exteris potius fabulam ludere, quam rem seriam agere videbuntur. Quam enim OLAVS RVDBEKIVS, Iunior, in *Ichthyologia Biblica* eandem fere cum *Hebraica*, si litteris Gothicis scriberetur, linguam esse affirmavit, ea si STIERNHIELMIO in Praefat. ad *Vlphilam* crederis, *Graeca* erit. Iam autem quantum inter linguas *Graecam* & *Hebraicam* discrimen interit? tuam fidem testor, Lector. Vix enim credo, facile te assensurum HERMANNO VON DER HARDT, docto caeteroquin & ingenioso viro, qui, vt in sententiis paradoxis nimium sibi placuit, sic e *Graecia* accersendas esse linguae *Hebraicae origines* existimavit, idque tanta audacia, vt eruditos iusserit a se poscere quodcumque velint *Hebraicum* vocabulum, illudque sine mora e *Graeco* se deriuaturum sponderit. Nec magis verum esse puto, quod post RVDBEKIVM probare contendit

que vultu & serena fronte GEORG. CHRISTOPH. PEISKERYM & IOH. PETRYM ERICVM*, aliosque ei similes, qui *Germanicam linguam Graecae, Chaldaicae, Hebraicae, Phrygicae, Arabicae*, vel cuiuscumque alterius linguae; *filiam faciunt***, respicere possum, ac quidem ADRIANVM SCHRIECKIVM,

OLA-

LAURENTIVS INGEWALDVVS ELINGIVS *in historia Graecae linguae*, Graecos a veterum Gothorum Runis litteras & scribendi artem accepisse. Quamvis enim etiam IOH. AVGVSTIN. EGENOLFVS *in historia linguae Germanicae P. II.* Runas litteras, quas *Iapeticas* vocat, omnium litterarum antiquissimas dixerit; mihi tamen Gothicae litterae, quas in VLPHILAE *Euangelii* deprehendimus, tantae antiquitatis esse non videntur; potius eas ex Graecis efformatas puto. Id tamen lubentissime concedo CAROLO LVNDIO *in diff. de Zamolxi primo Getarum legislatore*, ANDREAE BYREO *in descriptione Sueoniae politica*, aliisque Viris doctis in Suecia, lapsum esse CONRINGIVM, quando ante VLPHILAM ne Runicas quidem litteras Septentrionalibus vsitatas esse existimavit. Etenim saxa illa ingentis magnitudinis Runicis litteris insignita VLPHILAE aetate multis saeculis sunt vetustiora. Sed hae Runae adeo ab illis VLPHILAE sunt dissimiles, vt ad Latinas litteras proxime accedere videantur.

* Totus in eo fuit ERICVS, natione quidem Germanus, sed Patauii Professor, *in renato e mysterio principio Philologico*, vt omnium vocabulorum Europaeorum origines ex Aegyptiaco & Graeco fonte, tamquam prima sua & vnica scaturigine deriuaret; PEISKERYVS vero *in Indice de Vernaculae & rerum Germanicarum significatione* pro Graecae & Germanicae linguae analogia ita pugnauit, vt vocabula Germanica non alius, quam Graecae originis esse, linguamque Germanicam & Graecam haut aliter a se differre contenderit, quam vulgaris a lingua erudita solet. Eandem tibiam insistant MATTHIAS BRAENDELIVS *in Anomaliae suae*, quam *Μισελληνων* vocat, praefatione, & MICHAEL NEANDER *in prima parte operis*, quo orbis terrarum breuiter explicatur, vbi, prolatis ex ALTHAMERI expositione in TACITVM vocibus quibusdam, vtriusque linguae Graecae & Germanicae cognationem probauit; quibus postea succinit MATTHIAS BERNEGGERVS *in eundem TACITI libellum quaestione XI.* Immo ante hos omnes iam pridem in hoc argumentum inquisiuit IOH. CAMERARIVS DALBVRGIVS, Vangionum Pontifex, qui teste AVENTINO aliquot millia vocum, quae in vtraque lingua Graeca & Germanica idem significant, collegit. Huic etiam WOLFFGANGVS LAZIUS successit *in libro de gentium migrationibus*, qui tamen pessime describendo multas bonas voces Graecas corripit, multas Graeco Barbaras admiscuit, quasdam excogitauit ipsemet, nonnullis etiam significationem plane falsam affinxit.

** Sic *Vestigia linguae Germanicae in lingua Arabica indicat* ADAMVS EBERTVS *in epistola de eruditione Arabum & Turcarum*, quam exhibent *Act. Erudit. Lips. T. VII.*

OLAVM RVDBECKIVM, GEORGIVM STIERNHIELMIYM, &, qui hos omnes audacia superat, GOROPIVM BECANVM fero, qui linguam *Gothicam*, seu *Cimbricam*, Belgicae atque *Germanicae* matrem, mundo ipsi antiquitate parem esse, adeoque aliarum omnium & ipsius etiam Hebraeae matricem dixerunt*. Sed ipsimet,

T. VII. Supplem. p. 420. quasdam etiam *Germanicas voces ex radicibus Arabicae linguae* derivatas ex HINKELMANNO exhibet TENZELIVS *Monatbl. Untertredung 1694. mensè Sept. p. 737. sq.* IOH. CONRADVS WAKIVS in libello peculiari Ratisbonae 1713. in vernacula edito *Germanicae linguae origines ex Chaldaica*, quam eandem cum Celtica credit, deducit. PAVLVS PEZRONIVS sicuti Germanos ex Phrygiis ortos putavit, ita etiam sollicitus fuit, ut linguae Germanicae & Phrygiae convenientiam euinceret in supra laudato libello Gallico *de antiquitatibus nationis & linguae Celticae*. Conformitatem Hebraeae & Germanicae linguae exponit HARSDOERFFER *Phil. Germ. Disquis. VII. p. 127.* Plura de parallelis linguis exhibet idem HARSDOERFFER *Disqu. XII. p. 275-303.* TREMBLAYVS *traité des langues c. 17. p. 115-127.* MORHOFF *Polyhistor. L. IV. c. 3. §. 7. sq.* in primis quoad linguam Germanicam DN. ECCARDVS nostras *Hist. Studii Etymol. c. 2.*

- * Multum sibi in hoc argumento superiore saeculo placuerunt SAMVEL RACHELIVS eximium Academiae Kiloniensis decus, & DANIEL GEORGIUS MORHOFFIVS, vir ob praestantiam ingenii & doctrinam prorsus egregiam inter primarios eiusdem Vniuersitatis doctores merito suo locandus. Horum enim duumvirorum iudicio Graeci & Latini a Barbaris, quorum nomine Scythae ac Celtae venerant, non *Philosophiam* solum, verum *linguam* etiam acceperunt. Vnde postea quod similitudinem aliquam vocum apud veteres Graecos & Latinos usurpatarum cum prisca *Cimbricis, Anglo-Saxonicis, Runicis, Gothicis, Theoriscis*, atque *Francicis* inuenisse sibi visus esset MORHOFFIVS, & simul audiuisset, in nonnullis Asiae prouinciis, *Persia* nimirum & *Arabia, Aegyptro* etiam, quin ipsa *America*, quorundam vocabulorum Germanicorum vestigia deprehendi, audacter satis exinde coniecit, non probabile tantummodo esse *Germanorum linguam Graecam Latinamque aetate praeiuisse*, verum etiam *ditionum radices* quam plurimas in lingua illa, qua maiores nostri vetustissimi vsi sunt, quaerendas esse. Latius postea in hoc argumentum quantum ad Graecam linguam inquisiuit GEORGIUS HENRICVS VRSINVS in *Onomastico Germanico Graeco*, suasu PRASCHII edito, IOH. NIC. FVNCCIUS V. C. in *tr. de origine linguae Latinae C. 5.* quantum ad linguam *Latinam* vero ipse modo laudatus IOH. LVDOVICVS PRASCHIVS, qui praeter binas dissertationes *de origine Germanica linguae Latinae* libellum etiam *Organon Latinae linguae* inscriptum cum erudito orbe communicauit, in quo Latinam linguam instar filiae, Germanicam instar matris habendam esse non modo magno ausu contendit, verum etiam nullum sibi hactenus *vocabulum Latinum* cognitum esse asseruauit, quod *radice sua Teutonicum* non inue-

ipsimet, qui tam magnifica crepant, quem in partes suas trahant, videant: mihi enim nec declamare contra eos, nec causam eorum agere placet, qui tam lynceus non sum, ut in tantis tenebris clarum videam. Id vnum vero scire mihi & certissime exploratum habere videor, quemadmodum nulla omnium linguarum hodie superstitum, adeoque nec *Hebraea*, nec *Arabica*, nec *Armenica*, nec *Syriaca*, nec *Chaldaica*, nec denique vlla alia totius orientis, multo minus vero *Graeca*, *Celtica*, *Gothica*, *Scythica*, aut quaecunque extra orientem vltata, honorem primae illius linguae, qua totius humani generis parentes vsi sunt, vindicare sibi potest*; sic rem fore facillimam, quam-

inuenisset; quod ut exemplis doceret, adiecit Organo suo *Onomasticon Germanico-Latinum*, quo catalogum vocum Latinarum plus quam octingentarum, quae cum Germanicis euidenter conueniunt, exhibet, cui ipsi tamen mox subiunxit alterum *Onomasticon Latinum*, in quo vocabula exhibet quam plurima, quae cum Germanicis non ita euidenter, immo forte nullo modo conspirant. Succinit PRASCHIO celeberrimus vir IOH. NICOL. FVNCCIUS in doctissima commentatione *de origine Latinae linguae c. 1. § 5. & matrem linguae Latinae Celticam sive Germanicam linguam esse omni nisu probare contendit*. Quamuis nec hoc nouum sit *παραδόξον*; etenim hoc ipsum CORNELIVS GISELBERTVS PLEMPIVS *Orthographia Belgica* productis in medium ducentis & triginta exemplis priscarum Celticarum vocum, quas Latium adoptauit, iam pridem ante laudatos viros defensum iuit. Praeterimus magni IVLII CAESARIS SCALIGERI, qui tamen non infimi est ponderis, consensum, qui in oratione in laudem eorum, qui in bello Turcico in oppugnanda Vienna vrbe ceciderunt, recitata, *erigite*, inquit, *nunc animos vestros, Germani viri, Romanis ipsis vos hac in parte vel loquendi leges, vel saltim principia atque elementa tradidistis*.

* Valde sane naturale est, has omnes aliasque illis affines linguas tractu temporis & dispersione humani generis demum natas esse, illam ipsam autem linguam primigeniam ita e memoriis hominum excidisse, ut quidem in iis omnibus quaedam sui vestigia reliquerit, in nulla autem earum integra deprehendi aut agnosci amplius possit. Quemadmodum in linguis Italica, Gallica, Hispanica cernimus, eas certissime ex veterum Romanorum lingua natas esse, licet nulla illa ipsa sit, qua Quirites olim vsi sunt. Quae quidem sententia sicuti non noua est, aut a me primum excogitata, sed iam pridem Viros Summos SCALIGERVM, GROTIVM, CLYVERVM, MORHOFIVM, HVETIVM, IO. NIC. FVNCCIVM defensores & patronos nata est; ita nihil detrahit, *sanctitatis elogio*, quo *Hebraeam linguam* vulgo condecorare solent non Iudaei tantum, verum etiam Christiani Theologi. Nam *sanctitatis nomen* ea quidem promeruit, non quia Adamus in Paradiso caesus est, vel ex peculiari

quancumque velis linguam *primigeniam* dicere, caeterasque aut *immediate*, aut *mediate* ex ea ortas pronunciare, si quidem velis viros illos doctos imitari, qui non verba solum, quae *materialiter* vel *formaliter* ex alia lingua hauriri debent, verum etiam quae per *metathesin*, *apocopen*, *syncopen*, *prothesin*, *epithesin*, *paragogen*, *metonymiam* item, *antiphrasin*, *metaphoram*, *synecdochen*que aliquam cum altera *similitudinem* habere deprehenduntur, mox ad eam, *tanquam matrem*, reduxerunt. Ast ita forte haut raro tibi eueniet, vt rerum peritus tua legens exclamet:

Speclatum admissi risum teneatis amici!**

Exposuimus haecenus difficultates quam plurimas, quas in eo, quod explicandum sibi sumsit, argumento offendit DN. ECCARDVS; sed superest adhuc earum maxima. Scilicet vt vnus hominis humeri & aetas non sufficiunt ad remouenda omnia illa obstacula, quae amissae veteris linguae radices in nominibus propriis fluminum & locorum nobis relinquunt; sic profecto onus Aetna grauius in se suscipit, qui gentibus illis omnibus, quas veteres Romani & Graeci Scriptores in Germaniam locarunt, iustas suas sedes adscribere vult. Non solum enim horum populorum vestigia fere omnia iam tempore Caroli M. ita in Germania deleta erant, vt nihil fere amplius eorum superfuerit; verum ipsi, qui de his tractarunt, Graeci & Romani auctores tam raro inter se conueniunt, vt, cui ex iis calculum adiicias, saepe non constet. Equidem duos praecipue vulgo sequi solent auctores, qui de vetustis rebus Germanicis apud nos haecenus scripserunt, TACITVM scilicet & PTOLEMAEVM*. Sed quod ad

culiari aliqua diuina inspiratione eam didicit, verum quia sanctissima oracula diuina & vaticinia de redemptione orbis per CHRISTVM ea primum consignata humano generi innotuerunt.

* Lepide omnino SARRASIN in libro Gallico *Jeu des Echecs* p. 247. *En matière d'Etymologie les mots sont comme des cloches, à qui l'on fait dire ce que l'on veut.*

** Qui ante hos res Germanicas exposuerunt, fuerunt PLINIVS SENIOR, LIVIVS, IVLIVS CAESAR, STRABO, POMPONIVS MELA, & C. IVL. SOLINVS Grammaticus, si modo vera sunt, quae de SOLINI aetate GESNERVS T. IV. *suae Bibliothecae* habet. Sed LIVII *Historiarum liber Centesimus quartus* & PLINII *Libri XX. de bellis Germanorum cum Romanis* penitus interierunt. Et licet IVLIVS CAESAR quaedam nobis reliquerit, quae ad gentis Germanicae illustrationem facerent desi

ad PTOLEMAEVM attinet, qui post TACITVM, imperante M. Antonino, Alexandriae opus suum conscripsit, PAVLVVS MERVLA in Praefat. ad Geographiam iam pridem conquestus est: plurima magno auctori scripta esse ab auditu & ex aliorum fide, eamque ob causam ipsius Geographica ex alieno concinnata relatu, male & incemendate scripta, atque innumeris deformata esse erroribus, ita ut multa in iis sequiorem naeta stationem extra rerum locata situm hodie appareant; & grauius adhuc PHILIPPVS CLVVERIVS, vir, si quisquam alius, de vetusta Geographia Germanica meritissimus, in eum inuehitur, quando L. III. c. 1. Germ. antiqu. scribit: Adeo omnem perturbasse Germaniam PTOLEMAEVM, ut, si auctoritatem eius fidemque in omnibus sequi vellemus, id quod factitatum plerisque saeculi nostri Geographis dolere se, immo indignari, plane diuersam a veteri habituri simus Germaniam. Solus igitur restat TACITVS, quem inuidendis, ut plurimum, maectare solent elogiis*. Sed quantumcumque alio-

desiderauit tamen iam Asinius Pollio in iis diligentiam, teste SVETON. in Vit. Caesar. c. 56. STRABONEM, MELAM, SOLINVM grauius subinde hallucinatos esse non semel ostendit CLVVERIVS. Quin ipse STRABO L. VII. Geogr. fatetur, quae trans Albim ad Oceanum sunt, penitus sibi esse incognita; neque se priorum quemdam compertum habere, qui istud litus praeternauigasset, aut terrestri itinere perlustrasset; neque ultra Albim sita Romanos adiiisse. TACITVM igitur & PTOLEMAEVM nominamus, quod eos in hoc argumento reliquis palmam praeripuisse certum est.

* Sane ipse Summus noster LEIBNITIVS, cuius iudicium mihi haut raro pro norma esse solet, in Praefat. ad T. I. Script. Rer. Brunsvic. n. 1 de TACITO: Hic, inquit, Belgicae Procurator libello de moribus Germanorum tribuit nostrae genti, quod demis Hebraeis, Graecis, Romanisque, & fortasse Aegyptiis Persisque nescio an alia in omni antiquitate naeta sit, accuratam regionis populique persuaasionem. Et illustris IOH. GVIL. BERGERVS, magnum eruditae Germaniae ornamentum, in dissertatione Witembergae 1722. habita, qua priscum Germanum haut illiteratum fuisse demonstrauit, §. 4. ita mentem suam explicat: Laudo studium grauissimi Scriptoris ac prudentissimi, cui praecipue quicquid nouimus Germaniae veteris, referimus acceptum. Hoc teste locupletissimo Germana virtus, quae hostium obreectatione oppressa iacuisset, effertur altius & enitescit, &c. & paulo post. Quod si beatus sibi videbatur Plinius, si Annalibus TACITI inferretur, hocque sibi acriter experendum censebat, quanti tandem putabimus Germani a TACITO res patriae antiquissimas integro quodam libro expositas fuisse? Sic nobis, sic aliis, magis aestimandus est scriptor tam insignis, mandandus etiam memo-

aliorum virorum doctorum iudicia sacra mihi esse solent, neque ego facile ab iis dissentio, quibus in republica litteraria primatum aliquem deberi existimo; impetrare tamen hactenus a me non potui, ut crederem, TACITVM in *Geographia Germanica* tantum posteritati praestitisse, quantum laudis quidem opusculo eius tribui solet. Cuius mei syncretismi rationes ut in compendium redigam, id vnum vrgebo, non posse nos ab hoc eloquentia caeteroquin & vbertate ingenii grauissimo Scriptore curatam Germaniae descriptionem expectare, quod non modo is ipse Germaniam Magnam oculis lustravit numquam, licet in eius vicinia, nimirum in Belgio, Procuratorem Caesaris egerit; verum etiam nullum hominem nosse potuit, qui tot diuersos populos tanta inuiarum sylvarum immensitate diuisos disclusosque, vastis interiectis tot solitudinibus lustrarit. Etenim homines cultos atque mansuetiores, ut omnia diligenter perquirerent, & fando nonnulla perciperent, bellorum hominumque iniuriis prohibitos nouimus, quo minus id, quod litteris memoriaeque tradere vellent, esset exploratissimum*. Accedit, quod euariantes linguae, morum ruditas, ac locorum interualla commercia vel foedera communia inter ipsos Germanos coalescere passa non sint; tantaque, ut verbo dicam, iis innata fuerit ferocia, & bellandi studium, ut ex facili causa armorum odiorumque ansam ipsimet inter se mutuo arripuerint. Denique quod olim Nomades, & adhuc hodie agunt Barbarae nonnullae gentes, Cosaci cum primis atque Tartari, continuae apud eos familiarum atque minorum nationum migrationes factae sunt, ut, prouti vel pabula inuitauerant, vel cedens aut sequens hostis exegerat, vel ipsae modo pepulerant alias, modo ab aliis pulsae essent, ita res opesque secum traxerint, castra ut plurimum, aut tuguria in castrorum speciem habitantes*.

Atque

memoriae, ponendus ante oculos, auctor denique adhibendus in primis, ubi agitur de rebus Germanorum.

* Vulgo quidem Pythaeas Massiliensis vniuersam Europam Septentrionalem obiisse fertur; quod annis circiter CCL. ante natum Saluatorem factum CLYVERIVS existimat. Sed quicquid de hoc Pythaeae itinere credant eruditi, praeter eum rari admodum sunt in Germaniam & Septentrione peregrinatores. Neque mirum. *Quis enim, inquit TACITVS ipse, Asia aut Africa aut Italia relicta Germaniam peteret informem terris, asperam coelo, tristem cultu aspectuque?*

* Et ex his crebris migrationibus non potest non venire ingens rerum omnium confusio.

Atque hinc nullibi locorum forte id frequentius, quam in Germania euenit, ut, qui veteres modo erant coloni, quando gleba nouis huiusmodi potentioribus aduenis uisa est aliquantulum fertilior, pulsi ab iis & solum uertere coacti fuerint, ceu solo exemplo *Ansbartorum* ex TACITO ipso L. XIII. *Annal. c. 53. sq.* inpraesentiarum probabimus; Hi etenim pulsi a Chau-

Sic v. g. quis persuadeat sibi, CAESAREM nesciuisse *Menapiorum* veras sedes; & tamen is L. IV. *de bello Gallic. eos ad utramque Rheni fluminis ripam agros, aedificia & vicos habuisse* ait; cum contra TACIT. L. IV. *hist. c. 28.* eos *Cisnostanos* faciat, & a Rheno remoueat, atque PLINIUS etiam eos *inter Mosam & Scaldim* ponat. Sic porro *Vsippii* vel *Vsiperes*, quos L. IV. *hist. c. 37.* agrum Moguntiacum obsediisse refert TACITVS, c. 32. ad alueum Rheni iuxta Catos locantur, ut pateat, eam esse *Cis Rhenanam gentem*; quos ipsos tamen DIO CASSIUS L. 54. *Histor. ad Rhenum infra Vbios, populum Trans Rhenanum*, ponit. Ut taceam alia exempla. Nam etiam ex his paucis patet, quam recte iudicauerit HUGO GROTIUS, vir in omni eruditionis genere maximus, L. VII. *Hist. Belg. ad A. 1598. vetera certe nomina* (antiquae *Cis & TransRhenanae Germaniae*) *cum recentibus conciliari speciosius, quam verius posse. Nam & priscos auctores parum introspecta Germania hant eadem memorasse; & mox omnia crebris gentium inter se migrationibus turbata esse; augere denique obscuritatem secutos interpretes, antiquam famam ad suae quisque gentis decora trahendo.* Idem profus est PETRI BERTII iudicium, qui posteaquam in *Comment. Rev. Germ. L. 1. c. 18.* annotasset, insignem inter STRABONEM, MELAM, PLINIUM, TACITUM atque PTOLEMAEVM dissensum esse, mox causam hanc subiungit: *Nam quum Scriptores illi aliena fide interiora Germaniae referrent, neque adhuc ea omnis Romanis exacte nota esset, singulaeque insuper eius partes variis mutationibus ob incolentis populi migrationes essent obnoxiae, non est mirum, si vel regiones quasdam alii praetereant, ab aliis forte commemoratas, vel quas hic pro suo acuo ita descripsit, alius aliter mutatis gentibus disponat: neque enim gentes a locis, quae incolebant, sed loca ipsa a gentibus plerumque nomen habuerunt. Quod si loca ipsa sedesque nationum propriam certamque habuissent appellationem, potuissent ut in domiciliis urbibusque, ita in terrarum tractibus, mutatis licet cultoribus, seruari semper eadem regionum nomina, sed quia a populis terrae sua nomina traxerunt, euenit necessario, ut cum migratione populorum ipsae quoque appellationes regionum mutarentur.* Vnde liceat nobis prouocare ad auctoritatem Illustrissimi Comitis DE BUNAV, Viri in patriae suae gloriam nati, qui in *Hist. German. T. I. p. 12.* pro incomparabili suo iudicio ait: *Derjenige der die eigentliche Gränzen des alten Deutschlands und der Deutschen Völker unter sich selbst genau beschreiben wolle, werde eben so viel anrichten, als derjenige würde thun können, der die Gränzen der Tartarischen und Calmuckischen Horden auf Landcharten ausdrücken wolte.*

Chaucis, & sedis inopes, quia validior gens erant, Frisios expulerunt, utque Ansvariorum horum terra quondam Chamauorum, mox Tubantum, & post Vespiorum fuit, sic postea e Frisia iterum eiectione retro ad Vesprios & Tubantes concesserunt, eorumque terris denuo exacti errore longo hospites, egeni, hostes in aliena vixerunt. Quae cum ita sint, nec certa nomina regionibus atque prouinciis aptata prius fuerint, quam eae terminis distinctae atque conclusae essent; necessario consequentiae filo patet, curate definiteque prouincias Germaniae limitibus atque terminis describi non potuisse, quam diu nulli certi atque perpetui habitatores adfuerunt, sed prouti luberet, permutare sedes, nec vacuas tantum occupare, verum ipsos possessores manu minus validos e suis latebris, tuguriolis atque domunculis depellere ac eiicere moris erat. Et licet montes, syluae, fluuuque, ut plurimum, situm suum antiquum retineant, nomen tamen pristinum non ita facile retinent; cum naturale sit, ut in occupatis iure belli aut per colonias prouinciis nouae, quae superuenerunt, gentes huiusmodi nomina pro linguae suae atque dialecti diuersitate deformant misere & detorqueant, immo introducendo linguae suae nomina penitus immutent. Quae cum ita sint, apud omnes etiam, constare arbitror, vetustam Germaniae Geographiam simplicem non admittere conceptum, sed in periodos varias dispelci debere, prouti populi isti, qui vastissimum hoc Regnum inhabitauerunt, mox victores, mox ab aliis victi fuerint. Atque hinc qui periodos has accuratissime non notat, quas notasse TACITVM non memini, non potest non subinde fallere & falli. Quodcumque igitur TACITI Germaniae statuamus pretium, tamen necesse est, ut in legendo hoc libello terminum a quo & terminum ad quem, ut in scholis Philosophorum dicitur, Geographiae Germanicae assignemus; adeoque solius TACITI effata non pro decempeda habere possumus, iuxta quam reliquos auctores omnes emendemus. Quamquam nec ita semper securi sumus, ne decipiamur ab eo, & in errores praecipitemur. Vti enim Geographia praecepta sua mutuari debet a Geodacsa, cuius saepe ignari Historiographi, ut ait VOSSIVS de scient Mathemat. c. 27. §. 6. falluntur in magnitudine regionum, insularum &c. describendo; sic ad situm locorum populorumue, & fines atque terminos eorundem indagandos, denique ad vicinos unicuique suos iuste & sine errore adscribendos, necesse est, hausisse haec ex monumentis fide dignis, & eiusmodi testimoniis, quae fallere nos nec volunt, nec possunt; quales fontes fide dignos an TACITVS habuerit? tuum sit iudicium, Lector Candide: mihi sane videtur aliter fieri non potuisse, quam ut ignotas sibi prouincias sine duce

atque comite idoneo, percurrens enormiter subinde errauerit, sibi que ac alijs imposuerit. Impossibile enim est, hominem, vtut exercitatissimum, pro conditione humanitatis in tenebricosa & aspera peregrinatione aliquando non caespitaturum, atque a recto itinere in tali labyrintho deflexurum. Atque haec etiam mouerunt iam pridem viros quosdam eruditos, vt existimauerint, TACITO ne quidem in mente fuisse, vt exactam Germaniae descriptionem Lectoribus suis exhiberet; potius eum, cui triste fuit, saeuia cernere & virtutibus infesta tempora sua, libellum hunc composuisse, vt in corruptos Romanorum mores satyram eo tutius componeret, suosque ciues a pristina morum innocentia immane quantum deflexos, sicubi pacto aliquo fieri posset, in viam virtutis & seuerioris vitae reuocaret*.

Sed

* Sane illustri IOH. GVIL. BERGERO, ad quem paullo ante prouocauimus, sententiam hanc animo sedisse, non obscure colligimus. Licet enim is quouis modo amoliri a se suspicionem velit, quasi serio hunc TACITI libellum Satyram crederet; tamen in supra laudata dissertatione, qua *priscum Germanum bant illitteratum fuisse* docuit §. 8. disertis verbis dicit: *Qui TACITVM cum cura euoluunt, his adhibito mediocri studio obscurum esse non potest, Romanorum mores cum Germanorum moribus ab illo studiose contendit. Habuit causas quare id faceret iudicii Scriptor prudentissimus in his non postremam, vt ea quidem comparatione a Romanis, apud quos res peregrinas componeret, explicatius intelligeretur. Et suae reipublicae corruptelis offenditur, sic vt quotiescunque integriores apud Germanos reperit mores, semper fere patrios, rectius apertius, castiget. Tali cura muneris historici grauitatem sustinet, quod potissimum suscipitur non delectandi causa, sed docendi exemplisque melioribus emendandi. Eadem opinio fuit Perillustri DN. DE WESTPHALEN, Viri in quo praeter incomparabilem vtriusque tam Germanici quam Romani iuris peritiam, tanta reliquarum, quae ad humaniores literas spectant, disciplinarum cognitio elucet, vt nemo non eruditorum lubentissime ei assurgat. Hic enim in tractatione Historica de consuetudine ex sacco & libro in Germania sigillatim in Megapoli p. 51. iis, qui TACITVM suis Commentarijs illustrant, obiicit, quod non rite satis obseruariunt, primum TACITI finem fuisse, comparare inuicem Romanorum & Germanorum mores, eorumque dissimilitudines eruere, neuiquam vero omnes Germanorum consuetudines ex instituto describere. Bona fide cum scripserit, sed bona fide multoties errasse. Ad iniuria Germaniae eum non accessisse, multa retulisse ex auditu, multa iudicasse ex moribus non curate perceptis. Addamus Auctori huic Excellentissimo alium non minus celebrem, ac post vltima funera ob praecelara ingenii monumenta fama meritisque immortalem prorsus virum, puta IOH. GOTTL. HEINECCIVM, qui*

Sed siue vera haec sit opinio, sin minus, superest tamen noua adhuc ratio, cur de TACITI Germania tam magnifice sentire non debeamus, ac vulgo quidem fieri solet. Etenim quam forte in scribenda historia Romana foecundus est praestantissimus auctor, tam in rebus exteris litteris consignandis incurius fuit, immo insubidus atque ieiunus. Quod ne temere vel ex calumnia scripserit videar, rogo, vt Lectores mei perpendant, quam indigna ea sint, quae in illo, quo Iudaeorum res* exposuit, *Historiarum libro quinto* nugatur. Aut enim me omnia fallunt, aut necesse est, fateantur mecum quotquot adhuc veritatem amant, *nihil posse frigidius dici de gente tunc temporis toto terrarum Orbe notissima, quam ea, quae TACITVS ibidem commemorat.* Iure pronunciaueris, esse

Aegroti veteris meditantis somnia mystae

quae

qui in *Comment. ad leg. Iuliam & Papiam Poppaeam L. 1. c. 2. §. 6.* TACITI locum, quo de Germanis c. 19. dicit: *Numerum liberorum finire, aut quempiam ex agnatis necare flagitium habetur; Plus ibi boni mores valent, quam alibi bonae leges, more solito, id est eruditissime, explicat: Contendit, inquit, auctor praestantissimus Germanorum Romanorumque mores, & vti toto fere illo libello ea potissimum, in quibus a perditissimis Romanorum moribus Germanici discrepabant, eleganter exponit, ita & hic similis plane occurrit σύνκρισις.* Nec forte abs re erit, Triumuiris his IOH. NICOL. HERTIVM, eximium profecto eruditae Germaniae decus, adiungere, cuius in *notitia veteris Germaniae Praefat. ad P. 1. §. 2.* haec sunt verba. *Melius agunt, qui per litterarum secreta, quae TACITVS viros pariter ac foeminas Germanorum ignorare dicit, intelligunt litteras amatorias, furrim commicare solitas. Id enim praecipue in libello hocce egit TACITVS, vt Germanorum mores cum Romanis contenderet, & hos interdum tacite perstringeret.*

* De Christianis iam non dicam; licet *Annal. L. XV. cap. 44.* exitiabilem superstitionem persuasionem illam sanctissimam, quam de expiatione generis humani per CHRISTVM facta habemus, nominet, & posteaquam retulerat, quam crudeliter a Nerone aduersus eos, qui Christo nomen dederant, animaduersum sit, dictatorio more, *fontes eos & nouissima exempla* meritis pronunciet. Vtut enim impotenti prorsus animo haec scripserit TACITVM nemo non cernat, eoque ipso iudicare possit, quod, qui huiusmodi leuitati mentis succumbere, iisque, quae sola aliorum fama spargebantur, tam facile assentire poterat, ab illis dotibus, quae bonum Historicum decent, multum absit; tamen quia hoc vitium omnibus Paganis Historicis cum TACITO commune est, vt in fide Christiana cauillanda nullis facile probris atque scommatibus parcant, hoc pro fide eius infirmaada non amplius vrgebo.

quae is ibidem de Iudaeis Creta insula profugis, & a monte Ida primum Idacos, post Iudacos nominatis garrit. Nec melioris farinae sunt, quae de Ducibus Iudaeorum, Hierosolymo & Iuda, ac de Solymis, carminibus HOMERI celebrata gente, Urbis Hierosolymorum conditoribus, memoriae prodit. Et quam, quaelo, spem de Scriptore hoc facere licet, qui quando ob scabiem & lepram ex Aegypto expulsos Iudaeos fabulatur, adeo se improbum praestitit, ac si mercede conductus fuisset, ut conuiciis atque probris Iudaeos vexaret, & infelicem ac omni calamitatis genere tunc temporis oppressum populum magis apud Romanos infamaret? quam ingens lapsus historicus est, ubi eicctam ex Aegypto Iudaeorum multitudinem post sex dierum iter in deserto emensum septimo die terras illas obtinuisse ait, in quibus urbem & templum exstruxerunt. Quam indigne tractat Moſen, virum, quem si accurate in vitam eius, res gestas, Leges, dogmata atque placita inquirere voluisset, etiam si diuinae missionis atque vocationis characterem in eo forte non agnouisset, nulli tamen in antiquitate celebrato Heroi postponere, quin immo omnibus etiam veteribus Philosophis praeferre, & eo prosequi honore debuisset, quo ornatum illum nouimus a DIODORO SICULO, cui libro ultimo audit: *cumulatae prudentiae & fortitudinis laude insignis vir Μωσῆς φρονήσει πολλῇ καὶ ἀνδρείᾳ πλείστον διαφέρον**. Quam turpiter denique silentio praeterit veteres Iudaeorum Reges, & nouo profus commentu nugatur, gentem hanc despectissimam semper fuisse, quam diu Assyrios penes, Medosque & Persas Oriens fuit; nec imposuisse sibi Reges, nisi posteaquam Macedones inualidi, Parthi nondum adulti, & Romani adhuc a finibus Iudaicae terrae nimis remoti essent, quam ut eam in melius mutare potuerint. Nihil iam dico de illa OnolatRIA, quam temere Iudaeis impingit TACITVS; nihil de impudenti calumnia, qua rationem, cur a suilla carne abstineant, tradit; nihil denique de nugis venalibus, quibus causam explicat, cur septenarius numerus sacer apud eos habitus fuerit. Haec enim omnia & plura alia huius commatis commenta facile sedulo cuius Lectori sese inge-

* Eundem in modum DIONYSIVS LONGINVS, non semi Christianus, quod docti quidam viri suspicati sunt, sed Paganus homo, ex qualicumque librorum Moſis lectione tantum profecit, & ob solius stili sublimitatem eo adductus est, ut Moſen, Iudaeorum Legislatorem, *virum minime contemnendum*, id est eximium, dixerit in illo περὶ ὑψους libello Sect. IX. n. 18. ubi ὁ τῶν Ἰαδαίων δεσμοθέτης, ἐκ ὀρχῶν ἀνήρ.

ingerant, atque id manifeste euincunt, putidissimis conuiciis, Siculisque gerris TACITI scripta scaterè, nec immerito de eo dixisse TERTVLLIANVM in *Apo- logetico cap. 16.* quod sit *rabula & homo mendaciorum loquacissimus* *. Et profecto eo grauius molestiusque hoc in TACITO ferendum, quod licet forte APIO ALEXANDRINVS, APOLLONIVS ALABANDENSIS, MANETHO SEBENNYTA DYOSPOLITANVS, Sacerdos Aegyptius, aliique tunc temporis obuii Scriptores ex inimico erga Iudaeos animo calumnias quam plurimas in gentem hanc sparserint, is tamen ignorare potuerit neutiquam, solide eas confutatas esse a IOSEPHO & PHILONE ALEXANDRINO, grauissimis doctissimisque viris**, cuius prioris *Libri XX. antiquitatum Iudaicarum* eo minus in-

* Nec proderit quidpiam, reponere nobis, has atque alias aniles fabulas atque nugigerulorum somnia a TACITO nec excogitata primum esse, nec aliter referri, quam sicuti ab aliis dicta; quae fere sententia esse videtur B. WORMII, quam in doctissimo libro *de corruptis Antiquitatum Hebraearum apud TACITVM & MARTIALEM vestigiis* Hauniae Anno superioris Saeculi XCIII. proposuit. Sicuti enim calumnias atque inuenta ab aliis scommata propagare numquam a crimine abest, a quocumque id fiat, ita praesertim *Historicus omnem fidem perdit, quando criminandi atque maledicendi libidine a studio veritatis, cui totum semet mancupare debet, abripi se patitur.* Etsi igitur omnium ea Romanorum aliorumque gentilium persuasio esse videatur, Iudaeos v. g. immundi illius animalis, suem intelligo, affici reuerentia, atque caput asinum pro Deo colere; ceu etiam ille elegantiarum pariter atque nequitiarum artifex PETRONIVS innuit, quando *p. 683. edit.* BYRMANN. ait:

*Judaeus licet & porcinum numen adoret,
Et Cilli summas aduocet auriculas.*

& PLVTARCHVS quoque in *Symposiac. L. IV. qu. 5.* infami hoc conuicio eos rodit; ideo tamen excusatione dignus non est TACITVS, quippe qui haec vt Historicus refert, & in tam serio argumento pertractando versatur, vt cum VORBVRGIO in *Histor. Germ. T. I. f. 36.* excusare eum non possis, quasi ex communi illo Romanorum erga religionem Iudaicam odio eius maledicta venerint; nec credere, quod sparserit ista conuicia, vt Lectoribus risum moueret, ceu quidem iocandi gratia aduersus Iudaeos calamum acuit Satyricorum suae aetatis princeps IUVENALIS *Satyra XIV.*

** Immo non in eam angustiam redacta erat Iudaeorum natio, vt ex duobus tantum, vel tribus Historicis, iisque gentis suae hominibus, res eius gestae hauriri debuerint; Sed fuerunt omnino Graeci & Latini, iique Ethnici Scriptores, qui ex instituto res gestas Iudaeorum & Historiam nobilissimi populi pertexuerunt. Cur igitur non

cogniti esse potuerunt TACITO, quod Auctor eorum non modo ob ingenii & eruditionis gloriam Romae statuum promeruit, verum etiam Vespasiano, sub quo

ALEXANDRVM POLYHISTOREM, ARTAPANVM, HECATEVM ABDERITAM, THEODOTVM, &, qui de Iudaeorum rebus Latine quid commentatus est, ANTONIVM IVLIANVM consuluit, quos omnes & longe plures hodie temporis iniuria a teneis & blattis deuoratos TACITI aetate adhuc fuisse superstites, nullus dubito. Ac, vt etiam illud dicam, non adeo obscuri nominis erant apud Romanos Iudaei, vt, quae ad mores eorum atque res a maioribus gestas spectant, ab ipsis suis ciuibus discere non potuisset, si, vt Historicum decet, lapidem mouere omnem, nec insultare genti tunc despiciatissimae contra manifestam boni Historici fidem voluisset. Ecquis enim credat, oblitteratam penitus fuisse TACITI aetate foederis illius memoriam, quod Iudas Macabeus cum Senatu Populoque Romano olim contra Syriae Reges iniurat? quis persuadeat sibi, Romae neminem amplius sciuisse aliquid de priuilegiis quam plurimis, quae Iudaei ob fidem ac fortitudinem Romano Populo probatam ex Senatus Consultis acceperunt? de quibus adeo confidenter loquitur IOSEPHVS *Antiquit. Iudaic. L. XIV. c. 17. sqq.* vt *uniuersis ciuibus Romanis id notum esse dicat, Iudaeos ab Imperatoribus eorum magni semper habitos fuisse ob fidem ac fortitudinem; ac mox subiungat: quoniam multi, quibus exosum est Iudaeorum nomen, non credunt Persicarum vel Macedonicarum rerum scriptoribus de virtute & integritate Iudaeorum testimonium perhibentibus, necesse esse, Romanorum decretis credant, nam haec publice dedicata esse in urbibus, atque etiam in Capitolio aeneis tabulis esse insculpta.* Praeterea quis, quae scio, nescit, quanto in honore apud Caesarem, Antonium atque Dolabellam fuerit Hyrcanus, summus Iudaeorum Pontifex atque Ethnarcha? quod Antipater, ob nauatam Iulio Caesari in bello Aegyptiaco operam egregiam, iam ab eo ciuitate Romana donatus & Iudaeae Procurator declaratus fuerit? quin immo quod fuerint etiam iam olim ex ipsis Ciuibus Romanis, qui detrimento cutis in Hebraeorum placita iurarunt: vt id vel solo exemplo Q. Caecillii, Verris in Sicilia Quaestoris, constat, in quem illa extat M. TVLLII CICERONIS, quae *diuinitio* dicitur oratio. Immo etiam apud nobilissimas Matronas Romanas assensum meruit Iudaeorum religio. Sic IOSEPHVS *l. c. L. XVIII. c. 5.* meminit Fulviae, nobilis foeminae, quae Iudaica facta amplexa est, multumque auri atque purpurae Hierosolymas ad templi & sacrificiorum usum misit; quam liberalitatem eius aegre tulit maritus Saturninus, qui querelas desuper ad Imperatorem Tiberium detulit, cumque permouit, vt de Iudaeis Roma pellendis consilium ceperit, quod executioni mandatum esse cum ex IOSEPHO, tum ex SVETONIO *in vit. Tiberii c. 36.* atque TACITO *L. II. c. 85.* discimus. Taceo Iudaeos (vtpote qui iam ante Hierosolymorum vrbs excidium per omnem fere Europam vagati sunt, ceu DN. DE LYDEWIG *in Comment. ad A.B. P. I. p. 848. sq.* obseruauit,) Romae etiam Proseuchas suas habuisse, in quibus, antequam a Tiberio Caesare vrbe submoueretur, nemine prohibente secundum Reli-

quo TACITVS inclarescere coepit, atque Tito Imperatoribus valde familiariter vsus est. Sed inquires forte, quid hoc ad TACITI de rebus Germanorum Commentariolum pertineat, si lapsus ille est in rebus Iudaeorum consignandis, vel maligno dente populum hunc sua aetate Romanis vehementer exosum momordit? Maltum; respondeo. Iam enim sicuti, qui aliqua animi magnitudine & studio veritatis censentur, Scriptores non tam procliuves sunt in adoptandis vulgi praeiudiciis; ita ex tot erroribus circa res Iudaicas a TACITO admissis quam parum ille veritatis inuestigandae amore arserit ipsemet iudicabit aequus Lector *.

Et

Religionem patriam conueniebant; vti quidem id diserte tradit PHILO IYDAEVS *de legation. ad Caium Caesarem p. m. 847.* quin Augusti Caesaris aetate Romae vixisse tantam Iudaeorum multitudinem, vt Legatis ab Herode M. Romam missis iunxerint se plus quam octo millia Iudaeorum urbem incolentium, teste IOSEPHO *l. c. L. XVII. c. 12.* Ex HORATII *Satyra 9.* Fuscum Aristium Iudaeum fuisse patet, quem ipsum tamen amasse HORATIVM facile ex *L. 1. ep. 10.* colligimus. Vtque ante Tiberii tempora, sic etiam postea in aulis Caesarum atque apud Cives quosdam Romanos Iudaeorum nonnulli in summa dignitate atque existimatione fuerunt, vti v. g. Aliturus mimus Neroni charissimus.

* Agnoui hoc meus in munere Historiographi praedecessor, Vir meo encomio maior, DN. IOH. DANIEL GRUBER in doctissimo opusculo *de Iudaeo milite c. 2. §. 1.* omnium minime, inquit, aniles fabulas expectasses ab Historicorum Principe CORNELIO TACITO, qui Iudaicae gentis fata famosaeque Hierosolymorum urbis supremum diem traditurus, tot nugae admiscet vero, vt reliquorum etiam de longinquis populis narrationum fidem ex ea causa faciat ambiguum. Actum esset de notitia veteris Germaniae, Germaniaeque populorum, nisi superstes esset TACITI de situ, moribus & populis Germaniae libellus, aureus sane, Germanisque omnibus ediscendus. Minus tamen huic opusculo pretium statuendum, si TACITVS in historia populi Hebraei lapsus est. Iudaeam eius tempore omnem perdomuerant Romani, multaque Iudaeorum millia inde a Pompeii & Augusti Caesaris temporibus Romae debebant, vnde perfectam eius gentis notitiam haurire licuit Historiarum Scriptori. Germaniam neque ipse obierat, neque victrices Romanorum aquilae unquam penitus peragrauerant; Qua fide igitur de ea commentatus sit difficile iudicatu, quum desint monumenta, quae cum eius traditis comparari possent. In Iudaicis autem eum hallucinari diuiores libri manifestum faciunt. Ad hanc igitur Viri grauilissimi mentem liceat nobis more Logicorum per inductionem concludere: TACITVS tot deprauatae aut male intellectae Historiae Iudaicae specimen dedit; cum tamen gens Hebraea & olim amplissimis in orbe Romano commercis floruerit, & per longum tempus primum amicitia atque foedere Populo

F

Ro-

Et haec quidem nostra de TACITO sententia est; quam ipsam sicuti nemini obtrudimus, ita alios nobis credendi sentiendique libertatem saluam integramque relicturos speramus. Verum antequam hanc tractationem claudamus, paucula reponenda censuimus Consultissimo & Amplissimo Viro, DN. IOH. PETRO ANCHERSENIO, Iurisconsulto & Eloquentiae in illustri Hauniensium Academia Professori Publico doctrina & meritis inclyto, meo olim per decennium Collegae coniunctissimo, atque hodie, ut spero, Fautori & Amico certissimo. Is cum ingeniosissimam Commentationem sub *Vallis Herthae deae & originum Daniae* nomine, Musis non infeliciter obstetricantibus in publicam lucem emisisset, a me vero subinde in priuatis sermonibus vnum hoc opusculo suo lucernam & arrosos vngues bene olenti reponi audiuisset, quod nimium auctoritati TACITI tribuerit, aegre hunc dissensum meum tulit, inultumque animo commotus duobus ab hinc annis opposuit mihi tale quid non opinanti dissertationem publicam *de scientia fideque Taciti Geographica & historica in Germania*. Nihil tunc reponendum censui Viro illustri, ne offenderem amicum, quem demto hoc dissensu nec mihi, nec cuipiam homini malum noui, immo vero ab eo tempore, quo in Hauniensi Academia vixi, suspexi mirifice; licet vehementer optassem, ut non tam mei, quam WESTPHALII, Viri Illustrissimi, causa

Romano iuncta, postea vero sub clientela eiusdem vixerit; atque ob bella cum vicinis, aliisque Orientis gentibus, speciatim Chaldaeis, Persis, Phoeniciis, Aegyptiis, ac, post destructum ab Alexandro M. Persicum Imperium, cum Graecis, vel potius, qui ex Graecorum Regno surrexerant, Syriacis Regibus gesta, omnibus, qui gentium harum historias edolarunt, non potuerit esse incognita; potius tam inter Graecos, quam Latinos Scriptores doctissimos viros naeta sit, qui maiorum suorum res gestas litteris consignarint; & denique ipsamet multa praeclara aluerit ingenia, quae recocta haec conuicia iam pridem refutauerant prosligauerantque: Ergo vel nihil, vel parum ab eo expectari potest, vbi de Germaniae populis loquitur, maxima ex parte nec vllis commerciis, nec auditione quidem, vel iusto rumore Romanis notis. Ac profecto iis omnibus, quae ad subsidia historica pertinent, cum de Germania scriberet, destitutus erat TACITVS, utpote qui eo tempore, quo in Germanorum moribus & vitae institutis inuestigandis calamum exercuit, ut diximus, nec ab exteris Scriptoribus lucem foenerari, nec domesticis consulere, nec ob deficientem totius Germaniae notitiam ab ipsis Germanis, si quos forte nouerat, auxilium expectare, potuit, cum plurimis Germanis tunc extra pagum, quem quilibet incolebat, non magis communis patria, Germania, cognita fuerit, ac nobis quidem cognitum est, quid incolae lunae, si qui sunt, agant.

causa, cuius latus eodem schediasmate petiit, in pugna hac litteraria verba magis in factum, ceu Iurisconsulti loqui solent, temperasset. Ne tamen debellatum me credat, vel victum penitus, vir Celeberrimus, vnum hoc iam publice ab eo expeto atque efflagito, vt, si quid pro fide TACITI reponendum censuerit, scrupulos hos, quos hactenus proposui ex animo meo euellat. Pugnabimus amicam pugnam; neque enim vt veterem nostram amicitiam fatiget vel euertat TACITVS, operae pretium est. Et vt sciat vir illustris, in quo cardo dissensus nostri vertatur, vnum hoc argumentum discutiamus, *an ea tuto sequamur, quae TACITVS in definiendis terris atque prouinciis, quas prisca Germaniae populi inhabitauerunt, memoriae prodidit?* Negari hoc a me non dissimulo. Vir Celeberrimus contra illud affirmat, his potissimum ductus rationibus: I. *Superfuisse TACITI aetate deperditos hodie LIVII atque PLINII libros, situm & mores Germaniae exponentes.* Ast quid ex his superstitionibus libris TACITVS quoad interioris Germaniae notitiam Geographicam discere potuerit, nondum video; cum ipsa haec interior Germania armis Romanorum tunc temporis, cum LIVIUS & PLINIUS scripserant, tentata nondum fuerit. Perierunt sane hi libri cum magna historiae patriae iactura, quod ipse non inficior; quoniam multa a Maioribus praeclare gesta simul periere; sed etiam si eos haberemus superstites, plenam tamen Germaniae vniuersae notitiam ex iis haurire non possemus. Sed pergit vir Celeberrimus, (2) *Potuisse TACITVM de his rebus edoceri a ciuibus suis, qui bellis Romanorum contra Germanos gestis interfuerant; praecipue quod ea aetate, qua is scripsit, Romanorum arma in Germaniam quam longissime ultra Albim, & non modo in Holsatiam, Mecklenburgum, Marchiamue, verum etiam in fines Semnonum ac Hermundurorum, i. e. ultra Magdeburgum penetrauerint.* At enim non necesse esse putamus, multis dispicere verbis, quid auctoritatis tribuendum sit illis siue Ducibus exercituum, siue militibus Romanis, quos subinde in Germania castra metatos esse legimus. Quamuis enim rara haec contigerit veteri Romano Imperio felicitas, vt milites aluerit arte non minus, quam Marte claros; iique quoniam Minerua cum Bellona apud eos in contubernio vixisse videtur, aptissimi fuissent ad prouincias & regiones Germaniae explorandas; plus tamen iis de Germania cognitum fieri non potuit, ac quidem oculis lustrarunt. Iam autem primus quidem eorum Germaniae pedem intulit Iulius Caesar; sed is Rhenum flumen vix transgressus est, in ipsam vero Germaniam penetrauit numquam: vt merito de eo dici possit, quod Germaniam potius ostenderit Romanis, quam tradiderit. Et licet ab hoc tempore vsque ad

TACITI aetatem saepius, quamquam vario & incerto Marte, cum Germanis arma contulerint Caesares Romani, ipseque iam Augustus blanda spe Germaniam in prouinciam redigendi lactari visus sit; aliud tamen nihil quisquam eorum perfecit, quam ut aliquam Germaniae partem, quae Romanis sub *Germaniae Trans Rhenanae* nomine venit, victoriis suis terruerint interdum, & tandem etiam in qualemcumque prouinciae speciem redegerint; atque hinc *inferioris & superioris Germaniae* Magistratus, Proconsules atque Propractores, quin *utriusque Germaniae* Legatos creauerint quidem; sed vel imperio Romani populi *magnam* illam *Germaniam* subiectam fuisse umquam, vel ultra Albim vllas ab iis copias deductas esse, id quidem est, quod haectenus ignorare me profiteor. Vnde quantum ad gentes illas Transalbinas, & qui iis adhuc remotiores sunt, militibus Romanis plus notum esse non potuit, ac nobis quidem notum est de iis, qui in Groenlandia, & sub polo Arctico habitant. Virget Vir doctissimus (3) *ipfos Germanos Principes nobilissimosque iuuenes Romae frequentes adfuisse aut securitatis gratia, aut ad commoda praetorianae militiae, ad quam inde a tempore Iulii Caesaris adhiberi solebant, certatim accurrentes conuolantesque; quos Romanae linguae peritos TACITVS consulere potuerit.* Sed qui vel obsides Romanis a Germanis dati erant, vel sponte ad eos concesserant, atque patria derelicta stipendia in Latio meruerant nobilissimi & lectissimi iuuenes, non plus TACITVM in scribenda *Germaniae Geographia* iuuare poterant, quam quidem rusticus Seelandicus patrios agros numquam egressus iuuare possit virum doctum in Islandiae Geographia occupatum; cum ut supra dictum, veteres Germani numquam ita foedere communi coaluerint, ut v. g. Longobardis, Reudingis, Chamanis vel Angriuariis tutum fuerit Marignos, Carinos, Burgundiones, Suardones, Herulos, Lugiones, Quados, aliosque remotiores populos adire, situm eorum explorare, & quae reliqua apud eos obtineant instituta atque mores tradere. Aut igitur probare debet Vir illustris, nullam esse earum nationum, quas ad Germanos refert TACITVS, (ne ipsis quidem Sionibus, Suionibus, Scirris, Gothonibus, Naharualis, Aestiis, Peucinis atque Fennis exceptis,) ex qua non aliqui inter Romanos militauerint, & notitiam aliquam Romanae linguae acceperint*, aut concedere,

* Nonnullos Germanos tum occasione bellorum cum Romanis gestorum, dum ex commerciis, quae a Romanis in Germaniae finibus exercita fuerunt, aliqualem Romanae linguae notitiam accepisse; maxime vero facultatem Latine loquendi eos sibi parasse Ger-

re, TACITI *Geographiam*, si non intuitu Germaniae vniuersae, (quod a me dictum esse non memini,) certe quoad eos populos, quos propius noscere non poterat, non posse non vitis laborare, & ingenti incertitudine premi. Omnium vero maximum pro TACITI fide argumentum in eo posuisse videtur vir illustris, quod (4) *Romani tabulas habuerint Geographicas, in publica porticu orbis totius oculis, teste PLINIO, ab Augusto propositas & vere publicatas.* Ac profecto non me fugit, AETHICVM in prooemio *Cosmographiae* referre, *Julium Caesarem, cum Consulatus sui fasces erigeret, ex Senatus Consulto censuisse, omnem orbem iam Romani nominis admetiri per prudentissimos viros, & omni Philosophiae munere decoratos, atque a Consulatu Julii Caesaris & M. Antonii usque in Consulatum Augusti decimum, annis XXIX. mensibus VII. diebus X. a Zenodoxo (Xenodoxo) orientalem, a Polychito meridionalem, a Theodoto vero septentrionalem partem dimensam esse.* Quae ipsa relatio si vera est & genuina, procul dubio tabulae confectae sunt Geographicae, quae vt *orbis Romani*, sic etiam *Barbariae*, (ita enim constanter Romani Scriptores orbem diuidunt, omne illud, quod alienum erat a Romano imperio, *Barbariam* vel *Barbaricum* nominantes,) per consequens *totius* quoque *Germaniae oras, earumque diuersos incolae*, Romanorum oculis subiicerent. Neque etiam dubitavi vmquam, Romanis aequae ac nostrae aetatis hominibus in primis humanae prudentiae partibus fuisse, vt certam exploratamque orbis terrarum notitiam haberent. Verum enim vero quemadmodum nobis hodie terrae multae vel minus exploratae, vel prorsus sunt incognitae; ita id vnum vrgeo, Germaniam Romanis parum cognitam fuisse, adeoque eorum tabulas Geographicas de hoc terrae tractu aut nullas, aut mendosas prorsus atque vitiosas esse debuisse. Et quisquis fuerit ille AETHICVS ISTER*,

Peri-

Germanos, qui a primo post Christum natum Saeculo & paulo ante stipendia in Romanorum castris meruerant, pridem iam ostendit Illustris & a me summo obseruantiae & honoris cultu prosequendus Cognatus meus DN. IACOBY BURCKHARDVS in Commentatione doctissima *de linguae Latinae in Germania per XVII. saecula amplius faris.* Sed cum vltra Albim, vt diximus, non transierint, Romani, Latinae linguae usum etiam quatuor prioribus post Christum natum saeculis vltra illud flumen extendendum non esse, multo minus in Septentrione, quem totum ad Germaniam retulisse videtur TACITVS, usum aliquem eius linguae fuisse, doctissime, vt solet, ostendit.

* Mirum qui doctissimus Vir tantum pretium statuere velit AETHICO, homini, in quo, praeter alia boni scriptoris dona, iudicium etiam desiderauerunt, quotquot eum legerunt. Multa sane apud eum occurrunt, quae infimi sublellii magistrum produunt.

Peripateticus Philosophus, seu, vt tunc temporis Philosophi dici solebant, Sophista, is profecto est Scriptor Constantino M. iunior. quoniam Constantinopolis meminit; adeoque de re tam antiqua, &, quod maximum est, tanti momenti, silentibus Romanorum Annalibus *, nullum certum testimonium perhibere potest; quod regula est quoad fidem historicam fallere nescia: *temere in rebus historicis illud credi, quod nemo narrat, nisi Scriptor sequioris aevi.* Habuerint igitur Romani *mappas Geographicas* in porticu publice suspensas, certe *Germaniam in charta vel exhibere non potuerunt; vel si ausi sunt eam spectatorum oculis subiicere, falsam & mendacem Germaniae descriptionem pro vera venditarunt.* Pergit Vir doctissimus (5) *facile fuisse actate TACITI errores praecauere in describenda Germania urbibus vicisque destituta; nec obesse quid-*

Nihil frigidius dici potest, quam quae is de elementis, de orbis creatione, de mundi mirabilibus nugatur. Sed quoniam de Germania nobis sermo est, audi, quaeso, quantum ille ex mappis Geographicis Romae in porticu suspensis profecerit. Rhenum ait, *Bicornium proprio suo nomine dici*, alibi autem *Ararim* etiam appellari. Plura exempla non addo, hoc vno enim constabit certissime, antequam AETHICVS bonis auctoribus annumerari mereatur,

aut Ararim Parthus bibet, aut Germania Tigrin.

* Nihil in contrarium me mouet doctissimi Galli, NICOLAI BERGIERII, auctoritas, qui L. III. c. 6. in praestantissimo de publicis & militaribus Romanorum viis opere, quod Latine redditum GRAEVIUS *Antiquitatum Romanarum thesauro* inseruit, huiusmodi orbis descriptionem sub Caesaris & Augusti principatu factam esse, scriptoque signatam, credere non erubuit. Licet enim idem etiam credere videatur PETR. BERTIUS L. I. *Commentar. de Rebus Germ. c. 18.* qui, posteaquam dixerat CICERONIS *γεωγραφικὰ*, si vel maxime exstarent, nullius hodie in describenda Germania vsus fore, subiungit, optare quidem se, vt exstaret Theodoti illius Septentrionis descriptio; mox tamen addit: *sed si meliora illa certioraque non sunt iis, quae ab AETHICO, qui se illa proditurum initio suae Geographiae pollicetur, notata sunt, non videre se, quomodo ex illis distinctam locorum noticiam haurire potuissemus.* Suppeditat deinde nouum argumentum, ex quo totam hanc fabulam factae a Theodoto Septentrionis, adeoque etiam Germaniae, descriptionis egregie confutare possumus. PLINIUS inquit, *accuratus vt aliarum rerum omnium ita & istarum lector & obseruator, in toto suo opere, quo naturae historiam complexus est, ne citat quidem Theodotum.* En argumentum, ex quo dicas, eum nullibi existisse, nisi in cerebro AETHICI.

quidpiam crebras commigrationes & mutationes sedium, dum satis sit, quo scripsit acuo. si ut se inuicem exceperere gentes, quibusque locis habitauere, recte ac plane descripserit. Verum utrum TACITVS recte locauerit Germanicas gentes, prouti inuicem sese vicinia locorum habitationumque tetigerant, id illud ipsum est, de quo disputamus; quod ut probet Vir illustris, haecenus iure aliquo nostro exegisse nobis visi sumus. Immo si TACITVS recte & plane descripsit populos Germaniae, prouti suo acuo habitauerant, cur ipsemet vir doctissimus TACITVM subinde erroris postulat in suis originibus Danicis & descriptione vallis Deae Hertbae? cur more Criticorum tantum sibi potestatis in tam egregium & omnia recte planeque describentem auctorem arrogat, ut ex ingenio eum emendauerit, populosque Germaniae vnum alterumue aliter locauerit, ac quidem TACITVS eos locauerat. Denique ait Vir Celeberrimus (6) ipsum TACITVM non modo summo nisu a se amoliri suspicionem, quasi eo animo scripserit, ut Romanorum & Germanorum mores inuicem contenderet, verum exempla a Perillustri DN. DE WESTPHALEN in medium prolata id non probare. Sed quae vis sit horum exemplorum ad euincendum illud, de quo iam disputamus, id quidem examinare curatius otii nostri rationes non patiuntur; vnum hoc addimus, quod protestationes a TACITO factas attinet, frustra in iis aliquid roboris pro sententia sua quaerere virum Celeberrimum. Notum enim, plerosque, qui Satyris ludunt, auctores id affectare quam maxime, ut rem seriam lectoribus suis egisse viderentur. Verum ne in longius progrediatur sermo noster, prohibet praesentis scriptionis scopus: Pauca vero haec a me contra doctissimam suam disputationem in medium prolata esse, ne aegre ferat, id quidem est, quod pro veteri, quae inter nos intercessit, amicitia maximopere a Viro longe Celeberrimo contendo. Ego sitanti pretii visum ei fuerit, ut in hoc de TACITI fide argumento, pro tergo caeteroquin politissimoque scriptore defendendo alia in posterum moneat, id non modo non grauabor, verum sedulo curabo, ne quantum in me est, impositi sui stomachus abominandaque bilis disceptationem hanc amicam infamet.

Sed ut semel adhuc ad Opusculum DN. ECCARDI reuertamur. (vela enim ut contrahamus, nundinarum proximitas iubet,) has modo dictas & plures alias difficultates in argumento, quod sibi pertractandum sumsit, vir doctissimus inuenit; quas si non omnes felicissime superauit, neque veterem patriae historiam omnibus dubiis exemit, id quidem facillime ipsi condonandum est. Nobis sane iniquum visum, libellum caeteroquin egregium ob vnum forte alterumue Auctoris lapsum
aeter-

aeternis tenebris premi: Vnde etiam Bibliopolae auctor fui suasorque, vt nullis sumptibus parceret, quo etiam decenti habitu inter eruditos vertari possit; quod cum lubentissime fecerit vir honestissimus, multas adieci figuras aeri incisas, ex quibus dicta claritatem nanciscerentur, ne Lector, tamquam ad mutam quandam scenam absque interprete consisteret. Caeterum si, quod de edendis aliorum scriptis cepimus, consilium nostrum aequus Lector non improbauerit, lapidem mouebo omnem, vt iam etiam non contemnendam Collectionem veterum mediae aevi Scriptorum & monumentorum hactenus ineditorum, quae ad illustrandam historiam & Iurisprudentiam faciunt, sub *Analectorum* nomine prelo exire iubeam. Et quemadmodum grauer ab eorum moribus abhorreo, qui noctuis similes tenebras perpetuas esse malunt, aliorumque scripta, quantum in se est, supprimunt; sic per omnem vitam meam non committam, vt vllam de re litteraria bene merendi occasionem ex mea culpa negligentiaque dimittam. Vale iam Humanissime Lector, & mihi non ita suae, vt alienae, laudis studio, remque magis laboriosam, quam gloriosam tractanti, faue.

Scribcbam Hanouerae d. IX. Calendarum Aprilis A. R. S. H.

CIO IO CC L

Con.